RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

THE-METAL-AND-MACHINE-MARKET (WEEKLY) LE MARCHÉ DES METAUX ET DES MACHINES (HEBDOMADAIRE)

DER METALL- UND MASCHINEN-MARKT (WOCHENFACHBLATT)

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- i RADJOTECHNIKA" ◆ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE" Z „DZIAŁEM AUTOMOBILOWYM" ◆ „DZIAŁ BUDOWLANY i CERAMICZNY" ◆ „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH"

PRZEDPŁATA
kwartalna 4½ zł + 40 gr za dostawę franko w dom.

Tygodnik abonować można na wszystkich pocztach w Państwie Polskiem.

Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na stronie ostatniej.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10. - TEL. 2277

Subscription rates: For 3 months (England) sh 8
„ „ „ (Germany) Gmks 4.50
„ „ „ (U. S. A.) Dol. 1,—

ADVERTISING-RATES:
Full page zł 130,— Half a page zł 75,— One fourth of a page zł 45,— One eighth of a page zł 25,— One sixteenth of a page 15,— Advertisements on Cover plus additional tee. Advertisements from abroad will be calculated according to special rates. In special editions the rates are different.

Nr. 34 Poznań, 25 sierpnia 1928 Rok VIII

Kontakt gospodarczy z zagranicą

Współpraca gospodarcza z zagranicą zaczyna u nas przybierać coraz większe rozmiary, idąc głównie w dwóch kierunkach, a to w kierunku ideowo-ogólnym oraz prywatno-organizacyjnym. Siłą rzeczy w myśl zasad solidaryzmu międzynarodowego, zdobywającego sobie, mimo wszelkich barjer celnych i propagowania idei samowystarczalności, coraz powszechniejsze prawo bytu, Polska zostaje powoli wciągnięta w orbitę wielkich, światowych spraw i zagadnień gospodarczych.

Wysoce charakterystycznem jest, że znajdują się u nas liczni przeciwnicy tego po części świadomego, po części samoczynnego zbliżania się do zagranicy — przeciwnicy, którzy widzą przyszłość Polski w jaknajdalej idącem odosobnieniu, samowystarczalności, wskazując przytem na trudności, jakie napotykamy w handlu zagranicznym, na bierność bilansu handlowego, jako punkt wyjścia dla swojego rozumowania, spaczonego i opartego na mylnie ujętych przesłankach.

Dyskusja z tego rodzaju poglądami nie jest wskazaną ze względu na ich zasadniczą sprzeczność z ogólnie przyjętemi i dla każdego człowieka, posiadającego prymitywne chociażby zrozumienie zagadnień gospodarczych, prawdziwemi wskazaniami gospodarczemi. Oczywiście *pewna samowystarczalność jest koniecznością gospodarczą*, koniecznością, podyktowaną zresztą przez fatalny układ stosunków gospodarczych w dobie powojennej, oraz przez względy ogólno-państwowe, strategiczne, z gospodarczemi nic nie mające wspólnego.

Jest to jednak przejściowe konieczne zło, do którego usunięcia należy jaknajszybciej dążyć w imię racjonalnego podziału pracy gospodarczej, co zresztą ostatnio zaczyna istotnie powoli stawać się faktem.

Współpraca z zagranicą w kierunku prywatno-organizacyjnym przejawia się u nas przez *coraz częstsze przystępowanie krajowych przedsiębiorstw przemysłowych oraz ich zrzeszeń do zagranicznych organizacyj syndykatowych i kartelowych.* Oczywiście to przystępowanie polskich przedsiębiorstw i związków może czasem posiadać ujemne strony, szczególnie w tych wypadkach, kiedy przedsiębiorstwa polskie o kapitale w przeważnej części zagranicznym zmuszane są dostosowywać się do polityki międzynarodowych syndykatów, nie liczących się niejednokrotnie z potrzebami gospodarstwa krajowego.

Wydaje się jednak rzeczą dość łatwą przeciwdziałać takim ewentualnym szkodliwym dla interesów gospodarczych w kraju następstwom, a to przez rejestrację wszelkich aktów przystąpienia krajowego przemysłu do zagranicznych organizacyj kartelowych i syndykatowych, co ułatwi prowadzenie odpowiedniej polityki gospodarczej w stosunku do naszego krajowego aparatu produkcyjnego, należącego do zagranicznych organizacyj.

O ile w tej pierwszej dziedzinie praktyczno-organizacyjnej dotychczas mamy do czynienia z nieomal sporadycznemi wypadkami, o tyle *współpraca na terenie ideowo-ogólnym przybiera coraz szersze rozmiary* i znajduje coraz większe zrozumienie zarówno ze względu na bezpośrednie i realne, jak i propagandowo-ideowe korzyści, jakie ze sobą przynosi. Niewątpliwie prądy solidaryzmu gospodarczego na terenie międzynarodowym zdobywają sobie w praktyce coraz większe znaczenie, stąd międzynarodowe konferencje gospodarcze nietylko już urabiają ogólne nastroje gospodarcze Europy, ale przygotowują podłoże pod konkretne kształtowanie się polityki gospodarczej państw.

To też w wielkich konferencjach gospodarczych, organizowanych zagranicą, np. przez międzynarodową Izbę Handlową, biorą udział nietylko przedstawiciele organizacyj syndykatów i t. p. organizacyj przemysło-

wych, rolniczych, handlowych poszczególnych krajów, ale pojedyncze osobistości gospodarcze, kierownicy wielkich przedsiębiorstw. Pod tym względem szczególnie na pierwszy plan wybijają się Niemcy, którzy umiejętnie i konsekwentnie urabiają sobie korzystną opinję na terenie gospodarczym.

Zrozumienie pożytku, jaki przedstawia taki bezpośredni udział w międzynarodowych pracach konferencyj gospodarczych zdobywa sobie zwolna coraz bardziej prawo obywatelstwa. Śmiało można twierdzić, że *cały szereg niezwykle żywo i bezpośrednio dotykających naszego życia gospodarczego problematów*, jak kwestja wojny celnej polsko-niemieckiej, kwestja niedawnej waloryzacji ceł, zagadnienie rewizji traktatów handlowych i t. p. — *przedstawiałoby się dla nas znacznie pomyślniej, gdybyśmy mogli byli na czas urobić sobie opinję międzynarodowych sfer gospodarczych*, urobić ją na podstawie faktów rzeczywistych, na podstawie rzeczowego przedstawienia, które były dla sfer tych niedostępne, przyczem równocześnie były one tendencyjnie i fałszywie informowane i inspirowane przez wrogie, względnie niechętne nam czynniki, zainteresowane w podkopaniu naszej i tak kruchej opinji gospodarczej.

Ostatnio w tej teoretycznej współpracy z zagranicą poczyniliśmy postępy, a to przedewszystkiem przez wzrost frekwencji w różnorodnych międzynarodowych konferencjach. *Ciągle jeszcze jednak dają się zauważyć wielkie braki jakościowe, a to z jednej strony brak przedstawicieli życia gospodarczego, t. zn. czynnych kupców i przemysłowców*, a wreszcie reprezentowanie polskiego życia gospodarczego przez stale jedne i te same jednostki, pochodzące głównie ze stolicy i reprezentujące warszawskie sfery gospodarcze. Jest to wysoce przykrem, gdyż mogłoby być poczytywane za brak zainteresowania ze strony prowincji, względnie interpretowane jako słabość gospodarcza prowincjonalnych ośrodków.

Tymczasem bynajmniej tak nie jest — *polskie ośrodki prowincjonalne, zwłaszcza w Poznańskiem, na Śląsku, a częściowo w Małopolsce przedstawiają najsilniejszy, najbardziej gospodarczo uświadomiony, według najwspółcześniejszych metod pracujący element* i z tego względu winny one również wziąć jaknajliczniejszy udział w reprezentowaniu Polski zagranicą, a przez to zademonstrować swą aktywność i przyczynić się do doniosłego dzieła zespalania się gospodarczego Polski z zagranicznemi organizmami gospodarczemi.

Roman Battaglia.

Południowa Ameryka jako odbiorca polskiej produkcji górniczo-hutniczej

Bilans obrotów dotychczasowych. — Trudności komunikacyjne. — Co możemy eksportować? — Słabe widoki obecne. — Perspektywy na przyszłość.

Analizując możliwości eksportowe polskiego przemysłu górniczo-hutniczego i metalowego w różnych kierunkach geograficznych, z konieczności natrafić musimy również na Południową Amerykę, stanowiącą olbrzymi rezerwuar zbytu dla węgla i niektórych gatunków metali oraz produktów metalowych. Jako najpoważniejszy rynek zbytu figuruje tu Brazylja, która już dziś, przy braku jakiejkolwiek organizacji handlowej i bezpośredniego połączenia komunikacyjnego z Polską, jest odbiorcą naszych produktów górniczo-hutniczych, choć oczywiście w zakresie bardzo nieznacznym. Z uwagi jednak na fakt, że nasz bilans handlowy z Brazylją kształtuje się dla nas ujemnie, wzmożenie wywozu wspomnianych artykułów na rynek brazylijski byłoby bardzo pożądane ze względów ogólno-gospodarczych.

Główną przeszkodą w rozwoju naszych stosunków handlowych z Południową Ameryką jest brak bezpośrednich linij okrętowych i wynikająca stąd konieczność korzystania z obcego, przedewszystkiem niemieckiego pośrednictwa. Towary nasze idą przeważnie via Hamburg, co znacznie je przedraża i utrudnia konkurencję z zadomowionym zarówno w Brazylji, jak i w pozostałych państwach eksportem angielskim oraz północno-amerykańskim. Dziś jednak, gdy uruchomiona już została pierwsza linja okrętowa z portów polskich do Połudn. Ameryki, widoki eksportowe naszej produkcji z natury rzeczy się rozszerzają i nabierają bardziej realnych zarysów.

Jako materjał eksportowy wchodzi w grę przedewszystkiem węgiel na dostawę dla kolei brazylijskich, następnie cynk i wyroby cynkowe (zwłaszcza blacha cynkowa, zapotrzebowanie której w Brazylji wynosi 800—1000 ton rocznie) oraz niektóre specjalne wyroby żelazne, jak: rury kuto-żelazne, stal specjalna, rury spawane ponad 300 mm. średnicy, wraz z ich dodatkami, śrubami, nitami i t. p.

Jeżeli chodzi o węgiel na dostawy dla kolei brazylijskich, to udział Polski w przetargach o tyle jest utrudniony, że normy przetargowe są tam obecnie ustalone stosownie do jakości węgla angielskiego którym nie odpowiada węgiel polski. Niewątpliwie jednak zainicjowanie akcji w tym kierunku przez czynniki polskie skłoniłoby rząd brazylijski do modyfikacji norm dzisiejszych, a wówczas górnictwo nasze mogłoby na równi z angielskiem stanąć do przetargów, rozporządzając nadto temi wszystkiemi atutami, które zapewniły nam już raz zwycięstwo na rynkach bałtyckich. Najpoważniejszych trudności nastręczyłaby tu jedynie kwestja transportu.

Co do cynku, a w szczególności blach cynkowych, to obecnie importujemy na rynek brazylijski wyłącznie za pośrednictwem niemieckiem. Poważną konkurencję stwarzają tu cynkownie belgijskie, które są w tem korzystnem położeniu, że będąc położone blisko portów morskich, mają tańszy transport, a więc mogą swój produkt eksportowy kalkulować niżej. W wyniku tego eksport cynku surowego z Polski ustał zupełnie, tak, że obecnie kontynuujemy jedynie wywóz blachy cynkowej. Zapotrzebowanie na nią istnieje poza Brazylją również w Meksyku, gdzie odbiorcami są rozbudowywujące się stale kopalnie złota.

Ogółem biorąc warunki eksportowe na rynek południowo-amerykański nie są dla nas zbyt korzyst-

ne. Pomijając kwestję uciążliwego i kosztownego transportu, na przeszkodzie stoi tu również brak organizacji handlowej oraz uregulowanych stosunków bankowych. Mniejszej wagi natomiast jest sprawa traktatów handlowych, których z Ameryką Poł. nie posiadamy, gdyż traktaty te nabrałyby dla nas znaczenia dopiero wówczas, gdy weszlibyśmy na tory trwałych i rozgałęzionych stosunków handlowych. Na razie zaś wystarczyłaby w zupełności umowa co do klauzuli największego uprzywilejowania.

Jednak nie wolno nam rezygnować z rynków południowo - amerykańskich. Biorąc pod uwagę z jednej strony ogromne perspektywy zbytu, jakie tam istnieją, z drugiej zaś strony nasz własny żywiołowy pęd do morza, powinniśmy, przezornie patrząc w przyszłość, uczynić wszystko, aby stać się nieposlednim współzawodnikiem w międzynarodowym wyścigu o złote runo krajów nowych, posiadających przed sobą tak rozległe horyzonty rozwoju.

Witold Hasiński.

Co słychać
na rynku siatek i tkanin metalowych?

Słabe obroty w dziale siatek do ogrodzeń. — Konkurencja fabryk drutu. — Tkaniny metalowe pod znakiem importu zagranicznego.

Tegoroczny sezon na miejscowym rynku siatek metalowych plecionych, do ogrodzeń, obejmujących zwykle miesiące od maja do lipca, upłynął pod znakiem słabszych obrotów dla producentów i był gorszy niż w r. ub. Jedną z główniejszych przyczyn niepomyślnej tegorocznej konjunktury było zjawisko silnej konkurencji zarówno wśród producentów, jak i kupców. W związku z utworzeniem syndykatu producentów gwoździ i drutu ceny tegoroczne tych artykułów, stanowiących surowiec dla producentów siatek, poszły znacznie w górę, przyczem warunki, na jakich drut ten otrzymywano w r. ub. zostały znacznie zaostrzone, gdyż producenci siatek zamiast otwartego kredytu otrzymują towar na weksle z terminem conajwyżej do 3 miesięcy przy wpłacie średnio 25% należności w gotówce. Następnie wobec utworzenia syndykatu produkcję drutu, przeznaczonego na sprzedaż, ograniczono, natomiast nie ograniczono zupełnie ilości produkowanego drutu na wyrób siatek metalowych, wobec czego wielu fabrykantów drutu zaczęło w r. b. wyrabiać siatki, a mając naturalnie tańszy surowiec, mogą skutecznie konkurować z wytwórcami siatek, nabywającymi gotowy drut.

Mimo podrożenia drutu ceny siatek plecionych do ogrodzeń utrzymały się naogół na poziomie zeszłorocznym i jedynie niektórzy producenci podnieśli je o 5—10%.

Obecnie ceny siatek plecionych do ogrodzeń wahają się na rynku miejscowym w granicach 1.40 zł do 4 zł za 1 m^2, w zależności od wielkości otworu i grubości drutu.

Odbiorcy otrzymują towar wyłącznie na kredyt wekslowy z terminem do 4—5 miesięcy, przyczem od mniejszych odbiorców żąda się 25% pokrycia gotówkowego.

Z początkiem ub. miesiąca rozpoczął się sezon na tkaniny metalowe, choć zapotrzebowanie tak ze strony hurtowników jak i bezpośrednich odbiorców, których stanowią przeważnie młyny, jest słabe. Producenci tkanin metalowych oczekują większego ożywienia w ciągu najbliższych tygodni, po realizacji zbiorów.

Towar krajowy odczuwa w bardzo wysokim stopniu konkurencję towaru obcego głównie wiedeńskiego i czechosłowackiego, który w większości opanował nasz rynek. Zagraniczni fabrykanci konkurują z naszymi warunkami kredytowemi, ponieważ, gdy nasi udzielają towar na kredyt wekslowy do 5 mies., to zagranica daje w tym samym stosunku kredyt otwarty.

Okolicznością wpływającą na dopuszczenie do importu tkanin metalowych obcego pochodzenia jest kwestja surowca, który przez naszych fabrykantów jest przeważnie sprowadzany z zagranicy, albowiem krajowa fabryka drutu mosiężnego i miedzianego nie produkuje towaru tej grubości, jakiej potrzebują fabryki tkanin metalowych, albo towar ten w kraju kalkuluje się drożej, niż sprowadzany z zagranicy.

Mimo podrożenia surowców krajowych i zagranicznych ceny zostały na rynku miejscowym albo utrzymane, albo nawet zniżone w porównaniu do roku ubiegłego i przedstawiają się obecnie w hurcie następująco za 1 m^2: tkaniny żelazne od 3—4 zł, tkaniny mosiężne 8—15 zł. Ceny tkanin ocynkowanych są wyższe o 20% od żelaznych. W kraju produkuje się wszelkiego gatunku i rozmiarów tkaniny metalowe, przyczem jakościowo towar nasz całkowicie dorównywa zagranicznemu.

Półfabrykaty mosiężne i miedziane

Pojemność rynku stale wzrasta.

Zapotrzebowanie na półfabrykaty mosiężne i miedziane uległo w r. b. powiększeniu w porównaniu do r. ub. i poszczególne fabryki mają tak znaczne zamówienia, iż odbiorcy, nie mogąc doczekać się na dostawę towaru w danym terminie, zwracają się po niego do fabrykantów zagranicznych.

Na rury mosiężne i miedziane popyt jest obecnie znaczny i wobec niewystarczającej produkcji rodzimej kupcy sprowadzają towar ten z Austrji, Niemiec i Czechosłowacji, które to państwa udzielają naszym odbiorcom kredytu do 3 miesięcy. Przed 2 laty rury mosiężne i miedziane o grubości do 40 mm. korzystały przy imporcie do Polski z ulgowego cła, które wynosiło 28 gr + dodatek manipulacyjny od kg, następnie z chwilą zniesienia powyższej ulgi cło podniosło się do 1,40 zł plus dodatek manipulacyjny. W związku z waloryzacją znowu cło podwyższono, co naturalnie odbiło się na cenie towaru, która podniosła się i zrównała się z ceną wyrobów krajowych.

Zapotrzebowanie na blachy mosiężne i miedziane w lipcu było nieco słabsze. Większych obrotów kupcy spodziewają się w najbliższym czasie. Na rynku daje się odczuwać konkurencja blach zagranicznych, które wobec swej wyższej jakości od krajowych, są chętnie nabywane przez kupców. Dotyczy to zwłaszcza blach cieńszych wymiarów.

Zbyt drutu miedzianego był ostatnio też słabszy, zaś na drut mosiężny dość znaczny popyt utrzymuje się w dalszym ciągu.

Linki miedziane w związku z licznemi pracami podejmowanemi w celu elektryfikacji kraju cieszą się również dużem zapotrzebowaniem, jednakże w dziale tym daje się odczuwać znaczna konkurencja między poszczególnymi producentami.

Po waloryzacji zagraniczne półfabrykaty mosiężne i miedziane uległy zwyżce w sprzedaży hurtowej o 3 proc., jednakże nie wpłynęło to na zmniejszenie ich importu. Przed 2—3 miesiącami w następswie zwyżki cen miedzi zagranica podniosła swe ceny wewnętrzne, jednakże ceny eksportowe zostały utrzymane bez zmian, a więc towar zagraniczny u nas nie podrożał, natomiast w ostatnich tygodniach jedną z miejscowych fabryk półfabrykatów mosiężnych i miedzianych podniosła ceny swych wyrobów od 5—8 proc., co wpłynie na zmniejszenie zdolności konkurencyjnej naszego towaru w stosunku do zagranicy.

Obecne ceny półfabrykatów mosiężnych i miedzianych przedstawiają się w sprzedaży hurtowej loco skład za 1 kg następująco: drut miedziany o średn. od 10 mm. do 0,10 mm. — 4,30—7,30 zł, drut mosiężny (wymiary te same) — 4,20—7,50 zł; blacha miedziana o średn. od 10 mm. do 0,20 mm. 4,40—7,50 zł, blacha mosiężna (wymiary te same) — 3,70—6,50 zł; pręty miedziane od 10 mm. do 50 mm. — 4,70—4,50, pręty mosiężne (wymiary te same) — 3,90—3,60 zł; pręty fasonowe tak mosiężne jak i miedziane kalkulują się o 10 proc. drożej, paski i taśmy zaś o 10 proc drożej, jak blachy; kable 16, 20, 25, 37, 70, 95, 120 i 150 mm^2 — 4,70 zł. Ceny powyższe mają tendencję utrzymaną.

Konkurencji zbyt wielkiej między poszczególnymi hurtownikami, jak to obserwowaliśmy w latach ubiegłych, niema, wobec wzrostu zapotrzebowania.

Hurtownicy otrzymują obecnie towar od fabrykantów krajowych średnio za uiszczeniem 25 proc. należności w gotówce i resztę na kredyt wekslowy do 3 miesięcy, zaś odbiorcy detaliczni płacą hurtownikom prawie wyłącznie wekslami 4—5 miesięcznemi. Obecna wypłacalność odbiorców jest dobra

— aw. —

Na drodze do usamodzielnienia się od Niemiec

Sprzeczność pomiędzy nawyknieniami ogółu a interesem gospodarki krajowej. — Stanowcze rygory wobec importu maszyn niemieckich. — Jakie konsekwencje wynikają z tego dla naszego przemysłu metalowego?

W celu umocnienia podstaw naszego bilansu handlowego powinniśmy przedewszystkiem dążyć do uniezależnienia się od Niemiec w tych przynajmniej działach produkcji, które przy należytem rozwinięciu mogłyby zaspakajać potrzeby rynku krajowego. Niemcy przyzwyczaili się traktować Polskę jak swą domenę gospodarczą, a i my sami, chcąc nabyć jakiś poważniejszy objekt, oglądamy się przedewszystkiem w stronę Niemiec. Jest to siła przyzwyczajenia, wykorzenić którą będziemy mogli dopiero po latach samodzielnej gospodarki. Tymczasem stopniowe wyłamywanie się z pod ekonomicznej hegemonji Niemiec miałoby dla przemysłu naszego ogromne znaczenie, co wyrazićby się musiało przedewszystkiem w znacznym jego rozroście i ekspansji nazewnątrz.

Na odgraniczeniu się od Niemiec zależy przedewszystkiem polskiemu przemysłowi maszynowemu. Przemysł ten u naszego zachodniego sąsiada jest postawiony na poziomie bardzo wysokim, a któremi tanich metod produkcji, w pierwszym zaś rzędzie, skutkiem niezwykle sprężystej organizacji handlowej, konkurencja jego wytworów na rynku polskim jest wprost przytłaczająca. Ogromny też procent zapotrzebowania krajowego na maszyny, przybory metalowe i wyroby z metalu pokrywamy w Niemczech, mimo, że stać nas na rozwinięcie własnej produkcji w tym zakresie.

Niezmiernie ważne jest dla nas tedy ostatnie oświadczenie Min. Przemysłu i Handlu, że na maszyny i narzędzia, przywożone z Niemiec, bezwzględnie nie będzie się udzielało ulg celnych. Posunięcie to nie ma bynajmniej na celu zupełnego odgraniczenia wewnętrz. rynku maszynowego od importu z zagranicy. Byłoby to zresztą conajmniej przedwczesne, gdyż nasza własna produkcja maszyn i narzędzi daleko jeszcze nie jest tak wszechstronna, aby mogła zaspokoić wymogi przemysłu krajowego we wszystkich branżach. Poprostu Ministerstwo, licząc się z panującemi u nas powszechnie przyzwyczajeniami,

pragnęło położyć tamę importowi z Niemiec, jako gospodarczo i politycznie najbardziej niewygodnemu, wskazując jednocześnie inne, korzystniejsze źródła zakupu. W tym celu planowane jest nawet urządzenie specjalnego działu na najbliższych Targach Wschodnich, gdzie przemysł maszynowy krajów, z nami gospodarczo zaprzyjaźnionych, mógłby się należycie zaprezentować.

Tymczasem spodziewać się należy, że będą również użyte wszelkie środki w celu podniesienia i rozbudowy krajowej produkcji maszynowej. Chodziłoby przytem głównie o wzmożenie wytwórczości tych maszyn, które służą dla najbardziej w kraju rozwiniętych gałęzi przemysłowych. Narazie już poczyniliśmy wielkie postępy w dziedzinie produkcji maszyn rolniczych, które stanowią dość poważny artykuł eksportu. W innych działach ewolucja powinna być przyspieszona zapomocą wszystkich tych środków, jakie w danym razie stoją państwu do dyspozycji.

J. J.

Walka o rynki węglowe nadbałtyckie

Przemysł kopalniany angielski zyskał nowe subwencje.

Polskie sfery przemysłu węglowego zostały, jak nam donoszą, zaskoczone wiadomością biura Reutera, jakoby rząd angielski pod naciskiem sfer robotniczych zgodził się na udzielenie subsydjów przemysłowi węglowemu dla podniesienia eksportu węgla angielskiego.

Jakkolwiek forma i wysokość subsydjów nie są jeszcze znane, niemniej powstaje obawa, że przez tego rodzaju decyzję rządu angielskiego interesy polskiego przemysłu poważnie są zagrożone. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, iż subsydja te udzielone będą w pierwszej linji na wyparcie obcego węgla z dawnych domen angielskich, a mianowicie z rynków nadbałtyckich, dokąd eksport węgla górnośląskiego w ostatnich miesiącach przekraczał kwotę pół miljona ton miesięcznie.

Decyzja rządu angielskiego była pewnego rodzaju niespodzianką wobec zapewnień, danych swego czasu Izbie Gmin przez angielskiego ministra przemysłu, iż rząd nie zamierza czynnie przychodzić z pomocą przemysłowi węglowemu, bo inaczej musiałby tak samo wspomagać interesy innych przemysłów. Utarło się wobec tego w opinji ogólne zdanie, że walka, jaka się jeszcze na tych rynkach toczy, zmierza nie do wzajemnego wypierania się konkurentów z tych rynków, ale do określenia kwoty udziałów w przyszłem porozumieniu europejskiego przemysłu węglowego.

Wobec nieoczekiwanej decyzji rządu angielskiego, widoki na porozumienie węglowe obecnie są słabe. Stanowisko rządu angielskiego nie przyniesie jednak upragnionego celu przemysłowi węglowemu, bo zarówno przemysł węglowy w Polsce, jak i czynniki rządowe niewątpliwie dołożą wszelkich starań, by rynku nadbałtyckiego nie utracić, gdyż idzie tu zarówno o interes robotnika, jakoteż i państwa. Wyparcie węgla polskiego z rynków nadbałtyckich oznaczałoby redukcję produkcji w naszych zagłębiach węglowych, a zarazem ograniczenie liczby robotników i zwiększenie świętówek, poza tem powiększenie deficytu bilansu handlowego i ograniczenie przewozów kolejowych.

Jest przeto rzeczą możliwą, że w najbliższych dniach walka konkurencyjna na rynkach północnych zaostrzy się i wymagać będzie bardzo dużych ofiar. Wobec tego wątpliwem jest, czy usiłowania robotnicze w kierunku podniesienia zarobków w chwili obecnej są na czasie i mogą liczyć na powodzenie. Być może, że polscy górnicy zrezygnują ze swoich żądań, aby warsztatom pracy dać możność wygrania narzuconej im walki. Górnik polski ma takie samo prawo do pracy, jak i górnik angielski, a sentyment solidarności międzynarodowej wtedy ma rację bytu, o ile obie strony wzajemne interesy rozumieją jednakowo. O ile słychać, górnicy polscy nie zamierzają wywoływać silniejszych konfliktów na tle zarobkowem, aby przez to nie pogarszać swojego ciężkiego położenia na rzecz robotników angielskich.

Obrót surowcami i wyrobami metalowemi z Rosją w r. 1927

Według wydanego przez Główny Urząd Statystyczny mies. „Handel Zagraniczny Polski", obroty z Rosją w 1927 roku przedstawiają się w grupie metalowej jak następuje:

	Przywóz		Wywóz	
	q.	tys. zł.	q.	tys. zł.
Rudy żelazne i inne	3 671 943	13 450	—	—
Ołów surowy	—	—	3 610	410
Cynk, pył i blacha cynkowa	—	—	190 541	24 842
Blacha żelazna	—	—	12 771	953
Rury	—	—	1 312	83
Wyroby kotlarskie	—	—	2 449	372
Blaszane naczynia emaljowane	—	—	196	42.3
Różne wyroby żelazne i z blachą żel.	129.2	14.3	1 284.7	204.9
Obrabiarki	0.4	0.4	82.2	64.1
Maszyny włókiennicze	—	—	17.4	31.1
Młocarnie	33.9	9	4 606	524
Sieczkarnie	—	—	6 929	693
Inne maszyny rolnicze i części	15	3	3 423.4	352.4
Pozostałe maszyny i części	7	3.1	70.1	46.5
Galanterja i materj. piśm.	1.7	4.1	183	594.4
Różne	0.2	0.1	85.5	27.7
Razem	3 672 130.2	13 484.0	227 560.3	29 240.4

Jak widzimy z powyższego zestawienia w naszym wywozie wyrobów metalowych do Rosji przeważają surowce lub półfabrykaty, dając cyfrę 208 234 q. o wartości 26 280 tys. zł., w czem sam cynk surowy i rafinowany, pył oraz blacha cynkowa stanowią 85 proc. wartości eksportu.

Z pozostałych pozycyj, obejmujących gotowe wyroby, przodujące miejsce zajmował wywóz maszyn rolniczych w ilości 14 958 q. o wartości 1 570 tys. zł., co daje na wagę 6 proc. naszego eksportu i 5 proc. jego wartości.

Uderza przytem całkowity brak eksportu naczyń żeliwnych surowych i emaljowanych, które w swoim czasie stanowiły poważny przedmiot obrotu z Rosją.

W przywozie dominujące miejsce zajmują rudy — przyczem okazuje się, że wartość przywiezionych rud przeszło trzykrotnie przewyższa wartość wyrobów żelaznych eksportowanych z Polski do Rosji w 1927 roku.

Syndykat Odlewni Żeliwa

W sprawie utworzenia syndykatu odlewni żeliwa dowiadujemy się, iż w dn. 23 i 24 lipca r. b. odbyły się narady przedstawicieli kilkudziesięciu odlewni żeliwa pod przewodnictwem inż. Buzka, dyr. odlewni „Węgierska Górka".

Celem tych narad było przedyskutowanie możliwości ściślejszej współpracy handlowej odlewni, mieszczących się na terytorjum celnem Rzeczypospolitej.

Po zreferowaniu przez pp. K. Ambrożewicza, J. Lipowskiego i S. J. Okolskiego działalności dotychczasowych organizacyj o charakterze syndykackim i rozważaniu możliwości utworzenia organizacji, któraby objęła wszystkie odlewnie żeliwa, zebrani powzięli jednomyślnie uchwałę o możliwości takiej organizacji. Opracowanie szczegółów „Syndykatu odlewni żeliwa Sp. z ogr. odp." powierzono komisji organizacyjnej, w składzie pp. Ambrożewicza, Laugiewicza, Lewińskiego, Lipowskiego, Okolskiego, Skibińskiego i Zyberta, polecając jednocześnie tej komisji rozesłanie do wszystkich odlewni zawiadomień o przebiegu posiedzeń, ich wynikach i zaproszeń do udziału w Syndykacie, co zostało już dokonane.

Następne posiedzenie plenarne, na którem będą rozważane szczegóły projektowanej organizacji, odbędzie się w Warszawie, dn. 20 i 21 sierpnia r. b. o godzinie 11 rano w gmachu Stowarzyszenia Techników (Czackiego 3/5).

INFORMACJE DLA EKSPORTERÓW I IMPORTERÓW

(h) W **Bułgarji** jest wielki zbyt na wszelkie naczynia aluminjowe. W pierwszej linji istnieje zapotrzebowanie na naczynia kuchenne, talerze, półmiski, łyżki, widelce oraz pudełka do konserw.

*

(p) Firma **bułgarska** pragnie wejść w stosunki z polskimi eksporterami drzewa budowlanego wszelkich rodzajów, desek wszelkich rozmiarów i gatunków, wanien fajansowych i emaljowanych, instalacyj asenizacyjnych i t. p.

*

(p) Firma **angielska** interesuje się importem z Polski drewnianych kołków, używanych przy robotach stolarskich, t. zw. „dubli" (po niemiecku döbel).

*

(p) Pewna firma **angielska** pragnie sprowadzać z Polski ramy do obrazów.

*

(p) Firma **egipska** w Kairze, posiadająca pierwszorzędne referencje, poszukuje reprezentacji na polskie meble gięte, dykty i forniery. Firma powyższa pragnie nawiązać stosunki handlowe z polskiemi firmami i prosi o nadesłanie katalogów i próbek wyżej wymienionych towarów.

*

(p) Firma **tuniska** poszukuje przedstawicielstwa na wyroby szklane, fajansowe, porcelanowe oraz meble gięte i inne meble.

*

Państwowy Instytut Eksportowy posiada wiadomość od Konsulatu Peruwiańskiego w Warszawie, że firma D. Pedro Martinto w **Limie** jest jedną z najpoważniejszych firm i importuje wszelkiego rodzaju maszyny rolnicze i górnicze.

*

(p) Istnieją możliwości eksportu znaczniejszych ilości drewnianych siedzeń do krzeseł oraz desek do W. C. do **Egiptu.** Bliższe informacje w Państw. Instytucie Eksport.

*

W Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu jest do przejrzenia odpis raportu Konsulatu R. P. w Belgradzie, w sprawie możliwości eksportu polskich narzędzi i maszyn rolniczych do **Jugosławji.**

*

W Izbie Przemysłowo-Handl. w Poznaniu jest do przejrzenia tekst zmienionej taryfy celnej, obowiązującej w **Hiszpanji** od dnia 30 czerwca br. oraz tekst zmienionej taryfy celnej, obowiązującej w **Norwegji** również od dnia 30 czerwca b. r.

*

Wszelkich bliższych informacyj, dotyczących cen, opakowania, warunków sprzedaży, zapłaty i dostawy, stawek celnych oraz opłat manipulacyjnych, obowiązujących przy eksporcie wyżej wymienionych artykułów do odnośnych krajów, udziela Izba Przemysłowo Handlowa w Poznaniu.

Targi Wschodnie we Lwowie

Udogodnienia komunikacji lotniczej podczas Targów Wschodnich we Lwowie. — W myśl decyzji dyrekcji polskiej linji lotniczej „Aerolot" udzielany będzie uczestnikom Targów Wschodnich na wszystkich jej linjach w czasie od 31 sierpnia do 15 września r. b. 25-procentowy opust od pełnopłatnych biletów za okazaniem imiennej karty wstępu. Niezależnie od tego wiedeński oddział „Aerolotu" udzielać będzie wystawcom austrjackim, udającym się w czasie między 15 sierpnia do 20 września r. b. z Wiednia do Lwowa na Targi Wschodnie i z powrotem, zniżkę 25-procentową. — Zniżka ta dotyczy również stawek przewozowych za eksponaty.

Ulgi paszportowe dla zagranicznych uczestników Targów Wschodnich. — Ministerstwo Spraw Zagranicznych zarządziło, aby uczestnikom tegorocznych Targów Wschodnich, legitymującym się kartą stałego wstępu, urzędy konsularne wydawały wizę za opłatą zniżoną o 75% wysokości normalnych stawek.

Wycieczka włoska do Polski. — Włoskie Biuro Podróży (Compagnà Italiana Turismo) organizuje w roku bieżącym wielką zbiorową wycieczkę włoską do Polski. Celem tej wycieczki jest poznanie stosunków społecznych i gospodarczych Polski, zwłaszcza zaś studjowanie problemów, połączonych z naszą obecną sytuacją handlową. W skład wycieczki wejdą najpoważniejsi reprezentanci włoskich sfer ekonomicznych, oraz prasy. Wycieczka zabawić ma trzy dni w Warszawie, dzień w Krakowie i trzy dni we Lwowie, przyczem trzy dni pobytu we Lwowie będą specjalnie poświęcone zwiedzeniu Targów Wschodnich. Zainteresowanie tegorocznemi Targami, jak można wnioskować, będzie wielkie, obesłanie większe, niż w latach poprzednich; spodziewane są liczne wycieczki krajowe i zagraniczne.

Kupcy! **Kupcy!**

Najtańsze źródło zakupu

wszelkich instrumentów muzycznych

oraz przyborów do tychże.

We wielkim wyborze

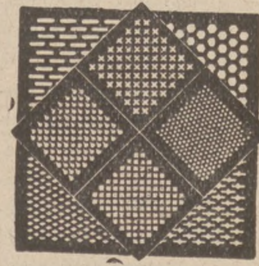
latarki elektryczne

(pucharki) i **BATERJE** różnych marek poleca tylko dla odsprzedawców.

Bracia FEIGENBAUM, Kraków,

6124 **Meiselsa 5.**

BLACHY DZIURKOWANE (SITA)

5706

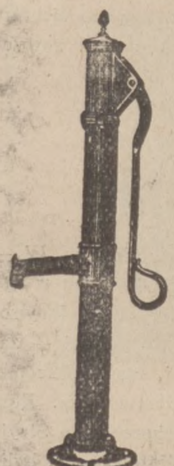
dla przemysłu żelaznego, cementowego, papierniczego, kopalnianego, chemicznego; dla rolnictwa, cukrownictwa, młynarstwa, fabryk krochmalu, gorzelni i browarów, do wszelkich urządzeń i aparatów technicznych, oraz blachę ażurową do celów budowlanych, ozdób itp.

Wykonywa z wszelkich materjałów w dowolnych rozmiarach i grubości.

WYTWÓRNIA BLACH DZIURKOWANYCH

„SITO" WARSZAWA, UL. DOBRA 86

telefon 1-92. 5717

POMPY różnego rodzaju

do zapędu ręcznego, maneżem i mechanicznego, do studzien zwykłych i głębokich

Wiercenie studzien

zwykłych i artezyjskich 5787 t

J. Kopczyński i Sp.

Poznań, ul. Łazarska 30

Nr. tel. 60-42 Rok zał. 1893

Fabryka pomp i przedsiębiorstwo wiercenia studzien

ODDZIAŁ W BYDGOSZCZY

ul. Dworcowa nr. 46. 3017

Odlewy lano-kute

(Temperguss)

w pierwszorzędnej jakości, dające się zginać i skręcać **na zimno** do jaknajdalej idących granic

wykonuje podług modeli, wzorów i rysunków

Odlewnia żelaza lano - kutego i zwyczajnego szarego

B. Kołodziejczyk i S-ka

POZNAŃ - Górczyn, ulica Sielska 6.

Telefon 6296 i 6433

6154

„Metalurgja"

T. z o. p.

POZNAŃ

STRUMYKOWA 19-20

TELEFON 21-26

6189

wykonuje

Okucia budowlane

Okucia wagonowe

Armatury mosiężne

„Der Eisenhändler"

Berlin SW 61, Teltower Strasse 35/36

Znane najlepsze i ulubione pismo fachowe dla branży żelaza, towarów żelaznych, narzędzi, sprzętów domowych i kuchennych oraz handlu maszyn itp. Najlepszy informator źródeł zakupu i organ ogłoszeniowy dla wymienionych branż.

Wychodzi od 35-tu lat i dwa razy w tygodniu

Na życzenie numery okazowe.

Wszelkich wiadomości udziela się za nadesłaniem kosztów pocztowych

Korespondencja tylko w niemieckim języku.

IZOLACYJNE MATERJAŁY CIEPŁO- I ZIMNOCHRONNE

Złoty Medal Paris 1927 — Grand Prix i Złoty Medal Liége 1928

Fabryka materjałów izolacyjnych i wyrobów korkowych

Wilhelm Mueller, SZARLEJ G.-ŚL.

6336

Powszechna Wystawa Krajowa

Udział przemysłu na Powszechnej Wystawie Krajowej. — Odpowiednio do roli i znaczenia, jakie przemysł nasz posiada w życiu gospodarczem państwa, zajmie on na P. W. K. jedno z naczelnych stanowisk. Świadczy o tem zarówno olbrzymie zainteresowanie sfer przemysłowych Wystawą, przejawiające się w masowem zapotrzebowaniu na metraż, jak i dotychczasowe wyniki prac, podjętych przy organizowaniu Wystawy eksponatów przemysłu. Stadjum obecne tych prac jest następujące: Lista pawilonów firmowych, budowanych przez wystawców została już zamknięta, zgłoszenia o zarezerwowanie stoisk są na ukończeniu, wszystkie niemal pawilony, przeznaczone dla działu przemysłu są już zajęte, a w niektórych działach odczuwa się nawet brak miejsca, tak, że Dyrekcja niejednokrotnie zmuszona jest odmawiać przyjęcia dalszych zgłoszeń.

W stadjum organizacji pozostają jedynie przemysły: budowlany, galanteryjny, sanitarny, sportowy i rzemiosło.

Z chwilą, kiedy grupy te zakończą swoje prace, Wystawa przemysłu będzie ukończona. Byłoby więc rzeczą bardzo pożądaną, aby zainteresowane czynniki dołożyły wszelkich starań dla ukończenia swych prac.

Do tych wszystkich zaś, którzy dotąd są niezdecydowani, Dyrekcja P. W. K., która pragnie wszystkim dać możność wystąpienia na Wystawie, gorąco apeluje, aby o ile chcą brać udział w Wystawie niezwłocznie złożyli swoje deklaracje, bowiem brak miejsca może uniemożliwić Dyrekcji późniejsze przyjmowanie zgłoszeń. Pospiech ten wskazany jest przedewszystkiem z tego względu, że Wystawa musi być na czas wykończoną, jak również i dlatego, że niektóre działy są już zupełnie przepełnione i Dyrekcja szukać musi nowych miejsc dla spóźnionych wystawców.

Wystawa Ogrodniczo-Przemysłowa w Toruniu

Otwartą w dniu 28 lipca r. b. Wystawę Ogrodniczo-Przemysłową zwiedziło w pierwszym dniu przeszło 1600 osób, w drugim zaś 1386 osób z Torunia oraz wycieczki: z Poznania — 650 osób, z Włocławka — 48, Inowrocławia — 29, Mogilna — 34, Brodnicy — 21, Koźmina — 26 i Bydgoszczy — 32 osoby.

W dniu 30 ub. m. Jury dla sekcji pierwszej, to jest — dla kwiatów i roślin ozdobnych zakończyła swe prace, przyznając następujące nagrody: I premję wielki złoty medal Min. Roln. — firmie Hentschel w Toruniu za całość eksponatów i wysoki poziom hodowli handlowej, II — mały złoty medal Min. Roln. — A. Puchalski w Toruniu, III — duży złoty medal Komitetu Wystawy — B. Hozakowski w Toruniu, IV — srebrny duży medal Pomorskiej Izby Rolniczej — H. Guderian w Toruniu, V — srebrny duży medal Min. Roln. — Otto Fuchs w Inowrocławiu, VI — srebrny duży medal Pomorskiej Izby Rolniczej — zarządowi ogrodów miejskich w Toruniu, kolekcję róż, oraz dalsze medale: majątkowi Wrzosy, firmie Przeperski, Walentynowicz, Ross i t. d. Ponadto przyznano dla stoiska szkółek Podchorce koło Stryja Juljana br. Burnickiego — mały złoty medal za kolekcję nasion bylin i róż. Przewodniczącym Jury jest p. dyr. Piątkowski, sekretarzem — Józef Marciniec, członkami — dyr. Wacław Zembal, Antoni Zaleski, Karol Hintze, Mazurkiewicz i inspektor Gauze.

Wystawa „Wnętrze domu” w Katowicach

Ułatwienia dla wycieczek i zwiedzających katowicką wystawę „Wnętrze domu“.

Jak było do przewidzenia, katowicka wystawa „Wnętrze domu“ i „Technika na usługach gospodarstwa domowego“, która trwać będzie od 16 września do 3 października r. b. wzbudziła wielkie zainteresowanie w najodleglejszych zakątkach Rzeczypospolitej. Mimo, iż termin otwarcia wystawy ustalono na dzień 16 września, już obecnie napływają liczne zgłoszenia wycieczek z szeregiem zapytań, dotyczących wystawy, pomieszczenia i t. p.

Śląskie Towarzystwo Wystaw i Propagandy Gospodarczej w Katowicach podaje do wiadomości zainteresowanych Stowarzyszeń, Zrzeszeń, Związków, Towarzystw, Szkół i t. p., które zamierzają przybyć do Katowic, celem zwiedzenia wystawy, iż wycieczkom tym pójdzie jaknajdalej na rękę, a stworzona w tym celu sekcja wycieczkowa czyni przygotowanie, by przybywającym ułatwić pobyt i dać poza tem możność zwiedzenia kopalń, hut i fabryk śląskich.

Przy przejazdach kolejami państwowemi osoby zwiedzające wystawę uzyskują 66% zniżkę ceny biletu w drodze powrotnej na podstawie karty stałego wstępu, wydanej i poświadczonej przez Zarząd wystawy. Wycieczki zbiorowe ponad 30 osób uzyskują ulgę przejazdową w wysokości 33% w przejazdach do i z Katowic, o ile okoliczność tę zgłoszą w Urzędzie Ruchu stacji wyjazdu na 24 godzin przed rozpoczęciem podróży. Dla uregulowania terminów zapowiedzianych wycieczek, pożądanem jest jaknajszybsze zgłaszanie wycieczek do Śląskiego Towarzystwa Wystaw i Propagandy Gospodarczej w Katowicach, ul. Pocztowa Nr. 16.

Targi Północne w Wilnie

18 b. m. odbyło się otwarcie pierwszych Targów Północnych — wystawy rolniczo-przemysłowej i wystawy regionalnej w Wilnie, znajdujących się pod protektoratem marszałka Piłsudskiego. Uroczystość otwarcia poprzedziła msza św., odprawiona w Bazylice wileńskiej przez metropolitę ks. arcybiskupa Jałbrzykowskiego. O godzinie 10 zjawili się u bramy wejściowej zaproszeni goście i dostojnicy państwowi m. in. minister komunikacji Kühn, będący obecnie zastępcą premjera Bartla, minister Staniewicz i inni. Przybyła p. marszałkowa Piłsudska wraz z córeczkami Jadwigą i Wandą. Przecięcia wstęgi dokonała panna Jadwiga, a w tym momencie orkiestra odegrała hymn narodowy, a na całym terenie wystawy odezwały się gwizdy i świsty maszyn parowych oraz zagrały dzwony umieszczone na Wystawie Rolniczej. Pierwszy przemówił wojewoda wileński p. Raczkiewicz, następnie minister Kühn.

„ELIBOR"

Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa

Ł. J. BORKOWSKI

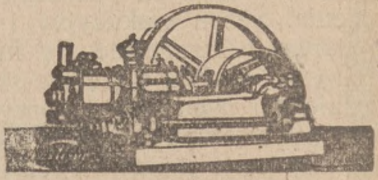
Oddział w Poznaniu

ulica Gąsiorowskich 6 — Telefon nr. 63-66 i 6266

PRZEDSTAWICIELSTWA:

KOWADŁA K. Rudzki i S-ka, Warszawa
MOTORY SPALINOWE Diesla, Körting, Hannover
DŹWIGI LÜDERSA, KRANY F. Piechatzek, Berlin
STAL NARZĘDZIOWA, Schoeler & Bieckmann, Wiedeń
PILNIKI Marki „HOSSYB"
PASY SKÓRZANE „Herkules" Gnerlich, Cieszyn
PASY BAWEŁNIANE: wielbłądzie, Balata, „Lechat", Belgja

GRANIT SZWEDZKI
ŚWIDRY I ROZWIERTNIKI
Günther & Co., Frankfurt a. M.

MOTORY DIESLA

4917

Żelazo, Dźwigary, Blachy, Wapno, Cement, Cegły, Metale, Węgiel, Koks, Narzędzia, Artykuły techniczne, Lemiesze i Odkładnie, Podkowy, Hufnale, Gwoździe, Materjał śrubowy Węgiel kowalski i t. p.

5575 t

W Warszawie: Inż. B. Rudziński, Wilcza 39-4, Tel. 322-63

Ostatnie nowości

w zegarkach, lustrach, harmonikach ustnych, zabawkach dla dzieci i kwiatach sztucznych polecam w najrozmaitszych gatunkach i tylko po jaknajtańszych cenach hurtowych w sortymentach począwszy od 20 mkn.

6162

Oferta specjalna:

Sześć budzików i zegarków stołowych I-a gatunek w cenie franco 20 mkn.

Sto żyletek, prawdziwa stal pod gwarancją, franco za 5 mkn.

F. W. H. HEGEWALD

Hanau Nr. 461 (Niemcy)

Artykuły do szlifowania

jak płótna, papiery, tarcze szlifiercze: ze szmerglu „Naxos", korundu i karborundu. Minerały mielone, szmergiel i pomeks wszelkich grubości poleca

Haeberle i S-ka Tow. Kom.

Pierwsza Polska Fabryka Wyrobów Szmerglowych Grodzisk-Mazowiecki.

Wyroby fabryki nagrodzone złotym medalem na wystawie w Rzymie 1927 r.

Składnica w Poznaniu.

Przedstawiciel: Bronisław Koppé, Poznań,
Gąsiorowskich 5. 2796 Telefon 62-36

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO ZAGRANICY

NIEMCY.

Stopień zatrudnienia w westfalskich zakładach wyrobów żelaznych pozostawia ciągle niemało do życzenia. Sezon wakacyjny i powolne, ale stałe stopniowe rozszerzanie się kryzysu na wszystkie przemysły, wybija wszędzie swe piętno i wywołuje ociężałość i usposobienie przygnębiające. Najsilniej odczuły wszystkie zakłady wstrzymanie zamówień ze strony kolei państwowych na okucia wagonowe, śruby, nity, sprężyny itd. Bardzo byłoby pożądane, by zarząd kolei Rzeszy wypracował program minimalny rocznych zamówień i tego stale z roku na rok się trzymał. Zakłady wtedy przynajmniej wiedziałyby czego się spodziewać mogą i do tego stosowałyby się przy swej produkcji.

Bieżący sezon przyniósł również znacznie mniejsze zapotrzebowanie narzędzi rolniczych i domowych, aniżeli w inne lata, a zwłaszcza w roku ubiegłym. Kupcy i przemysłowcy liczą, że wobec dobrych zbiorów żniw, w branży tej nastąpi jeszcze w jesieni poprawa.

Wobec tak słabego ruchu, liczne zakłady wysunęły projekt przejściowego zamknięcia, lub też częściowego wstrzymania pracy. Dwukrotne podwyższenie surowca i półfabrykatów odczuły zakłady uszlachetniające bardzo silnie i nie mogą z odprzedaży swych wyrobów pokryć całkowicie normalnie kalkulowanych kosztów produkcyjnych. Ich finansowe trudności powiększa jeszcze fakt, że mimo, iż cena surowca i półfabrykatów została tak znacznie podniesiona, cena odpadków trzymana jest sztucznie na krzywdząco niskim poziomie. Ale winę ponosi w pewnej mierze sam przemysł przetwórczy i uszlachetniający, że ciągle jeszcze pracuje albo na osóbkę, albo też w zbyt słabych organizacjach. Pomoc przynieść może im tylko ścisła reorganizacja i modernizacja pracy, oparta na specjalizacji zawodowej i masowej produkcji. Urzeczywistnieniu tych zamiarów stoi jednak na przeszkodzie brak środków finansowych wspomnianych przedsiębiorstw.

ANGLJA.

„Extreme dullnesse", oto wyraz, którego dziś używają angielscy przemysłowcy i kupcy żelaza i wyrobów żelaznych. Oznacza on nietylko zupełny zastój w interesach handlowych i w przemyśle, ale zarazem także stan najgłębszego przygnębienia moralnego, mocą którego zainteresowani przemysłowcy i kupcy nietylko nie szukają wyjścia z tej sytuacji, ale jej szukać nie chcą, bo wiedzą, że wszelkie poczynania zgóry skazane są na niepowodzenie. Mimo to, zdaje się, że przyszłe tygodnie przyniosą dalsze pogorszenie. Dziś na palcach zliczyć można przedsiębiorstwa, rozporządzające większemi zamówieniami. Nawet huty stali w Sheffield odczuwają bardzo dotkliwie brak zamówień ze strony fabryk i warsztatów okrętowych, fabryk motorów, maszyn i kolei.

Większa część hut angielskich jest nieczynna. Zamiera nietylko mały, finansowo słabszy przemysł i handel, ale także i przemysł ciężki i wielki handel upada pod ciosami wzmagającego się stale kryzysu.

Nielepsze jest położenie w rejonie Lancashire. Apatja i zniechęcenie cechują miejscowy rynek na całej linji.

Notowania cen za różne wyroby, o ile wogóle bywają wydawane, pozostają bez zmiany.

Węgiel znajduje obecnie lepszy zbyt w Kanadzie. W ostatnim roku wysłano do Kanady 18 milj. ton. Dzieje się to dzięki nowej organizacji eksportowej, która skupiła wszystkich właścicieli kopalni i utworzyła jedno wspólne biuro sprzedaży węgla na całą Kanadę. Skutek jest ten, że obecnie węgiel angielski jest tańszy, aniżeli najtańsze gatunki węgla amerykańskiego. Dziś cena eksportowa węgla wynosi za tonę 15 s 8 d, czyli o 1 s 98 d tylko więcej jak w r. 1913.

FRANCJA.

Tydzień ubiegły nie przyniósł żadnej poważniejszej zmiany. Sytuacja w przemyśle i handlu metalurgicznym trwa nadal w tem samem usposobieniu i przy tej samej tendencji, co pod koniec lipca. Ceny również utrzymują się na stałym poziomie. Mocne usposobienie i tendencja na rynku francuskim jest w głównej części skutkiem polityki gospodarczej europejskiego kartelu stalowego, który chce za wszelką cenę utrzymać produkcję stali w bieżącym kwartale na oznaczonej wysokości.

Francuscy przemysłowcy zajęci są obecnie ostateczną likwidacją zamówień wykonanych, a których z powodu strajku portowego w Antwerpji nie mogli terminowo odstawić. Innemi słowy: dziś odstawiają wyroby dawniej zamówione i wykonane i opróżniają składy.

W przemyśle elektrotechnicznym ruch koncentracyjny uwidocznia się coraz więcej. Okres powojennego rozwoju i ekspansji się skończył. Liczne powstałe przedsiębiorstwa mniejsze odczuwają coraz silniej współzawodnictwo i przewagę finansowo silnych przedsiębiorstw zagranicznych, które usilnie starają się o rynek francuski. Poza tem do łączenia się zmusza francuskich przemysłowców także fakt, że powoli muszą też myśleć o przenikaniu rynków zagranicznych, gdzie wszędzie zostają już aklimatyzowane i dobrze wprowadzone elektro-techniczne przemysły zagraniczne. Chwilowo na porządek dzienny wysuwa się zjednoczenie, czyli fuzja zakładów Thmoson-Houston, za któremi stoi amerykańska General Electric Co. z alzacką spółką konstrukcyj mechanicznych. W ten sposób połączyłyby się dwie instytucje przemysłowe, najważniejsze we francuskim przemyśle elektrotechnicznym i stworzyłyby jedną firmę, zdolną powoli pochłaniać lub wciągnąć w swoją orbitę wszystkie inne drobniejsze zakłady.

(Zebrał i opracował *J. Taberski*).

»HACELE PODKOWA«

są w tym roku jeszcze tańsze i jeszcze lepsze
niż były w roku zeszłym

Najtańsze w świecie a jednak dobre w użyciu są 6341

»Hacele Excelsior«

WYTWÓRNIA PĘDNI, MASZYN I ODLEWNIA ŻELIWA

KRAWCZYK i S-ka

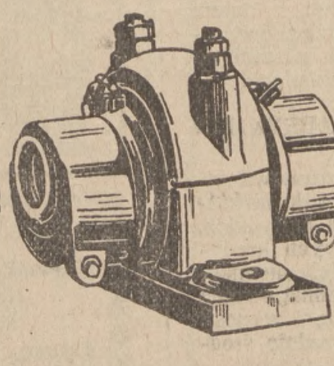
W ZAWIERCIU

◆

Własne biuro w Warszawie
ul. Krucza 16, tel. 105-17

◆

PRZEDSTAWICIELSTWA
we wszystkich większych miastach
Rzeczypospolitej

SPECJALNOŚĆ:

Pędnie, odlewy maszynowe i budowlane

SPRZĘGŁA CIERNE HILLA

Całkowite urządzenia do przenoszenia materjałów: przenośniki (transportery), podnośniki (elewatory) i t. d.

OKNA ŻELAZNE

7763

HUTH & ROETTGER
BYTOM — DORTMUND

PIECE PRZEMYSŁOWE WYROBU KRAJOWEGO

kompletne, do wszelkich robót
i dla różnych gałęzi przemysłu

INSTALACJE HURTOWNICZE

na gaz, ropę i elektryczność

PIECE kuzienne
PIECE do topienia 6073
PIECE do grzania
PIECE do odpuszczania
etc. etc. etc.

GENERATORY GAZU

Przeszło 30 lat doświadczenia
Referencje w całej Europie

W WARSZAWIE:

inż. B. Rudziński Wilcza 39-4
Tel. 322-63

Wentylatory

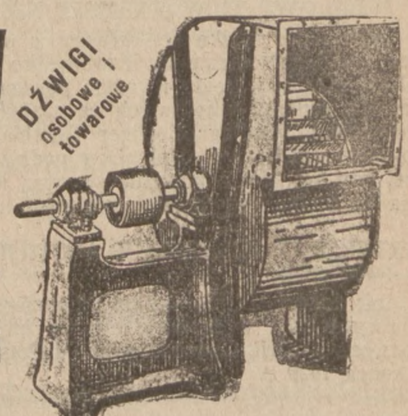
na wszelkie cele

Palenisko „Orkan"

na miał węglowy
oszczędza 60%

S. Raszewski
Fabryka maszyn
Poznań, Przemysłowa 26

DŹWIGI osobowe i towarowe

6337

Bracia Deierling
Poznań **Składowa 4.**

POLECAMY: Piece żel., armatury do pieców, rury, kolana, latarnie, widły, gwoździe, druty, okucia budowl., łańcuchy.

6251

WIADOMOŚCI Z BRANŻY

8-MIO GODZ. DZIEŃ PRACY NA ŚLĄSKU.

W Hucie Królewskiej odbyła się wspólna konferencja przedstawicieli Zespołu Pracy Związku Metalowego z takim samym zespołem Śląska niemieckiego, na której omawiano konieczność całkowitego zaprowadzenia 8-godzinnego dnia pracy w hutnictwie w obu częściach Śląska. Zastępcy niemieccy zapewniali, że dołożą u swojego rządu wszelkich starań, aby w Niemczech wprowadzono w hutnictwie 8-godzinny dzień pracy. W związku z tem Polski Zespół Pracy wysyła w październiku do Warszawy na posiedzenie Międzynarodowego Biura Pracy delegację z memorjałem, domagającym się ostatecznego załatwienia tej sprawy na Śląsku niemieckim.

5 PROC. PODWYŻKI PŁAC W ZAGŁĘBIU DĄBROWSKIEM.

W Inspektoracie Pracy w Sosnowcu odbyły się rokowania między przedstawicielami pracodawców w przemyśle hutniczo-metalowym Zagłębia Dąbrowskiego a delegatami związków zawodowych w sprawie podwyżki płac. Przedstawiciele pracodawców zgodzili się na ogólną podwyżkę płac robotniczych w przemyśle hutniczo-metalowym o 5 proc. z dniem 1 sierpnia. Oświadczenie to przyjęli delegaci związków robotniczych do wiadomości z tem, że decyzja ich nastąpi po poinformowaniu robotników w poszczególnych zakładach.

KONWENCJA EKSPORTOWA NIEMIECKICH FABRYK LIN DRUCIANYCH.

Niemiecki „Verband“ fabryk lin drucianych postanowił zawrzeć konwencję eksportową, dotyczącą eksportu do niektórych krajów, przedewszystkiem skandynawskich i bałtyckich, a jednocześnie nie udzielać więcej długoterminowych kredytów. Na posiedzeniu byli obecni także przedstawiciele niemieckich fabryk, przyczem potwierdzono ochronę wzajemną swoich terytorjów. Eksport niemiecki ostatnio poprawił się i wynosił w miesiącu czerwcu 1600 ton, podczas kiedy poprzednio średnia miesięczna wynosiła 1100.

ANGLJA UWAŻA POROZUMIENIE Z POLSKĄ O RYNKI WĘGLOWE ZA WAŻNIEJSZE NIŻ Z NIEMCAMI.

Omawiając walkę konkurencyjną o rynki węglowe „Berliner Tageblatt“ zaznacza, iż wszystko wskazuje na to, że angielskie kopalnie węgla uważają porozumienie z Polską co do podziału rynków węglowych za ważniejsze od porozumienia z Niemcami. Według „Berliner Tageblattu“ porozumienie polsko-angielskie, oparte o planowy podział rynków, będzie możliwe, gdy angielskie kopalnie stworzą kartel, zdolny do przyjęcia na siebie roli kontrahenta ewentualnego układu.

KARTEL HUT ŻELAZNYCH AUSTRJI, CZECHOSŁOWACJI I POLSKI.

Jak donosi „L'Information Financière“ z Wiednia, konwencja terytorjalna w sprawie obrony interesów przemysłu hut żelaznych Austrji, Czechosłowacji i Polski została przedłużona do końca 1929 r.

KORZYSTNE HURTOWNE ŹRODŁA ZAKUPU

MEDAL SREBRNY na wystawie Wynalazków w Warszawie 1920 r.

6003

ARMATURĘ żeliwną, stalową i bronzową, jako to: wentyle, krany i zasuwy wszelkich typów, inżektory, manometry i t. p. do przewodów na parę przegrzaną i nasyconą

polecają

JANCZEWSKI i FREYMARK
Warszawa, Mokotowska 49.

2925c

Tarki do prania
„MARS"
FABRYKA WYROBÓW DRZEWNYCH
LUBLINIEC G/ŚL.

5524

Rączki do latarń

pawozowych wyrabia masowo i dostarcza po cenach przystępnych. Wykonuje na zamówienia **szafy żelazne i kasetki do pieniędzy.**

Józef Strzelewicz, Leszno, ulica Łaziebna 23

4773

Koszyki druciane do kartofli Nr. 1
bardzo solidne i praktyczne, ocynkow. karbowane, odpowiednie do płukania kartofli, 30 funtów, do 10 szt. zł. 4.45, ponad 10 szt. zł. 4.25. Nieznanym za zaliczeniem. 6132a

Alexander Maennel,
Fabryka ogrodzeń drucianych Nowy-Tomyśl, W. 6. (Wlkp.)

ODDZIAŁ I.
Warszawski Fabryczny Skład
Fornierów i Dykt
ulica Matejki 2, róg Dworcowej
Telefon 1055.

ODDZIAŁ II.
Fabryka Luster
Szlifiernia Szkła
ulica Garbary nr. 5
Telefon 1061.

N. MANELA, BYDGOSZCZ
Telefon Prywatny 793. 4489

PRACOWNIA DIAMENTÓW DO RŻNIĘCIA SZKŁA I DO TARCZ SZMERGLOWYCH

H. SZEFTEL
Warszawa, Graniczna 16
Egz. od 1882 r.

4022

Hurt. rowerów 4313 **oraz wszelkich części rezerwowych, wirówki, butelki termosowe**
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

ŚRUBY do drzewa toczone, mosiężne i poniklowane
Wszelkie części fasonowe mos.
„HELIOS" Poznań, Św. Marcin 68. Tel. 36-99 4827

Kufy do wody i gnojówki

Pompy do gnojówki, Rozdzielacze do gnojówki fabrykują jako specjalność 5069

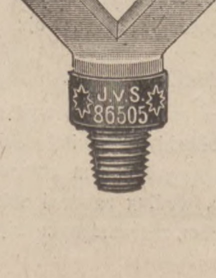
Bracia Blottner, Bojanowo (Wlkp.)
Fabryka maszyn i wyrobów z blachy.

Używane maszyny młyńskie
jak postawy walcowe, plansichtry itd.
mam natychmiast korzystnie do sprzedania.
Przedstawiciel firmy A. WETZIG, Wittenberg
Inżynier FIAŁKOWSKI
6044 BYDGOSZCZ ul. Matejki 10.

GRAFIT, MIEDŹ I MOSIĄDZ
Biuro Techniczno-Handlowe
W. L. Kawałek, Kraków
Gertrudy 5. Tel. 4307. 5931c

Zamki meblowe 4311
Zawiasy taśmowe (Klavierbänder)
Szyny do schodów (Treppenleisten)
Fabryka „Fema" T. A., Bydgoszcz.

Odlewy żeliwne gatunkowe 3615b
z własnych lub nadesłanych modeli bądź rysunków
Tow. Akc. „WIEPOFANA" Poznań-Dąbrowskiego 81 - tel. 61-56

PALNIKI karbidowe
Biuro Techniczno-Handlowe
W. L. Kawałek, Kraków
Gertrudy 5. Tel. 4307
5931b

Zapytania w sprawie krajow. źródeł dostawczych.

Pośrednictwa między jedną a drugą stroną podejmujemy bezinteresownie. Jedynie na koszty utrzymania specjalnego biura dla tych spraw i pokrycia bardzo licznej codziennej korespodencji należy zapłacić za każde ogłoszone zapytanie 2.— zł., które to zapytanie będzie następnie ogłaszane aż do wpłynięcia oferty. Firmy zaś, zgłaszające się na zapytania, wpłacają na każde zapytanie 1.— zł. Firmy zagraniczne płacą za każdą informację 2 fr. szwajc., z Niemiec 2.— RM. — Firmy, mogące dostarczyć jakiekolwiek objekty zgłoszone do naszego działu informacyjnego, zechcą jaknajwięcej z tego działu korzystać, gdyż mamy liczne potwierdzenia, że przez nasz dział informacyjny doszły już do skutku niejedne poważne transakcje. **Zaznaczamy jeszcze jaknajwyraźniej, że odpowiedzi dajemy jak i zapytania przyjmujemy jedynie od stałych abonentów pisma.**

UPRASZA SIĘ O PODANIE ADRESU:

Nr. 4098. firmy, mającej na składzie części zamienne do samochodów marki „Mathis".

Nr. 4108. fabryki, dostarczającej maszyny do mechanicznego obierania owoców i wybierania wnętrzności.

Nr. 4113. fabryki, która może dostarczyć dużemi ilościami pręty okrągłe ze szkła kolorowego i białego, grubości 4 do 5 mm.

Nr. 4122. firmy, dostarczającej rowery marki „Anker".

Nr. 4123. firmy, gdzie można nabyć surowiec do wyrobu guzików, tj. macicę perłową i orzech kokosowy.

Nr. 4134. firmy, dostarczającej urządzenia do wyrobu guzików z galalitu, oraz recepty do wyrobu galalitu z twarogu chudego.

Nr. 4140. która z fabryk przewodnika i kabla elektrycznego odda zastępstwo lub wyłączną sprzedaż na własny rachunek pewnej firmie na woj. Kieleckie i Lubelskie.

Nr. 4159. fabryki, dostarczającej węże stalowe (Metall-Schläuchen).

Nr. 4161. fabryki, wyrabiającej kółka żelazne do wózików dziecięcych z gumą 35—7 i 25 cm.

Nr. 4162. fabryki, dostarczającej galwanizowane haki drutowe do ramiączek drzewnych do odzieży.

Nr. 4166. firmy, dostarczającej wszelkie artykuły gumowe, jak: płukaczki dla pań, węże do irygatorów, gąbki gumowe, gruszki z kości, gruszki całe gumowe, tkaniny gumowe, poduszki gumowe, woreczki do lodu itp.

Nr. 4170. firmy, wyrabiającej mosiężno niklowane wieszaki do ręczników.

Nr. 4171. firmy, wyrabiającej armatury i nogi do umywalek marmurowych.

Nr. 4173. fabryki, wyrabiającej nity miedziane.

Nr. 4175. dostawcy rur średnicy 29 mm., czysto mosiężnych, polerowanych ciągnionych, bez szwu w długościach fabrycznych i grub. ścianek 35 mm.

Nr. 4176. firmy, która kupuje stłuczki szklane.

Nr. 4178. firmy, dostarczającej przenośne piece kaflowe.

Z ŻYCIA PLACÓWEK
PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH

FABRYKA PRZEWODÓW RUROWYCH „COMPENSATOR", W. MACIEJEWSKI i S-ka, WARSZAWA.

Znana na terenie b. Kongresówki i ciesząca się bardzo dobrą opinją fabryka przewodów parowych, rur falistych i półfalistych nabyła, wskutek zwiększenia swej produkcji, nieruchomość fabryczną w Warszawie, przy ul. św. Stanisława nr. 1/3 (Wola róg Obozowej) i dnia 1 lipca r. b. przeniosła tam swoje warsztaty i biura, mieszczące się dotychczas przy ul. Przemysłowej nr. 32. Tak świetny rozwój zawdzięcza firma w pierwszym rzędzie niezwykle solidnemu i fachowemu wykonaniu swoich fabrykatów, a następnie także ich nader przystępnej cenie i dogodnym warunkom płatności. Te i inne ich zalety pozwoliły fabryce omawianej podnieść w znacznym stopniu produkcję, gdyż liczba odbiorców z dnia na dzień rosła, co w konsekwencji pociągnęło za sobą konieczność rozszerzenia ubikacyj fabrycznych. Należy żywić nadzieję, że wygodny teren i obszerne budowle nowonabytej nieruchomości dadzą omawianej fabryce możność znacznego podniesienia jej sprawności, aby tem lepiej mogła zadośćuczynić wymaganiom swej klienteli. Fabryce „Compensator" w nowych pomieszczeniach życzymy dalszego pomyślnego rozwoju.

ADOLF KAPELLNER jr., KRAKÓW, ŚW. SEBASTJANA 33.

Czytelnikom naszym zwracamy uwagę na ogłoszenie powyższej firmy, która dostarcza wszelkiego rodzaju tabliczki (szyldziki) reklamowe z mosiądzu, aluminjum, alpaki i cynku we wszelkiem wykonaniu. Jeżeli chodzi o jakość tych wyrobów, to, według zgodnej opinji fachowców nie ustępują one w niczem wyrobom zagranicznym, bijąc je natomiast niezwykle przystępnie skalkulowaną ceną. Wogóle zaznaczyć należy, że w latach powojennych nasz przemysł rodzimy we wszystkich niemal dziedzinach wykazuje imponujący rozwój. Niema prawie działu, któryby leżał w mimowolnem zaniedbaniu, — któremuby poświęcono za mało uwagi. W wyrobie tabliczek reklamowych z metalu zależni byliśmy jednak w dużej mierze od zagranicy, osobliwie Niemiec. To też tem bardziej powinniśmy popierać nasz rodzimy przemysł tabliczek reklamowych, ażeby umożliwić mu nabranie właściwego rozmachu wytwórczego. Spełnimy zaś to zadanie, jeżeli we wszelkiem zapotrzebowaniu na tabliczki reklamowe zwracać się będziemy z całem zaufaniem do firmy **Adolf Kapellner jr., Kraków, św. Sebastjana 33.** Firma ta poszukuje zastępców na województwo Poznańskie i Pomorskie.

DZIAŁ AUTOMOBILOWY

Rozrost automobilizmu w Polsce

Mimo kryzysu gospodarczego, jaki panował w Polsce przez szereg lat powojennych, automobilizm polski wzrasta stale, nie tak może imponująco, jak zagraniczny, jednak ostatnie lata wykazały postęp bardzo poważny. Gdy w dniu 1 stycznia 1925 r. było w Polsce samoch. 9.789, w tym samym czasie w r. 1926 — 14.618, w r. 1927 16.554, w r. b. — 21.810.

Ogólna zaś liczba pojazdów mechanicznych wszelkiego rodzaju w początku rb. wynosiła 26.656, oprócz samochodów, w liczbie tej znajdują się motocykle, cyklonetki itp.

Pod względem rozwoju automobilizmu w Polsce ostatni rok był rekordowy, przybyło bowiem 6.001 samochodów i innych wozów mechanicznych.

Polska poczyna więc nareszcie stawać się poważnym rynkiem zbytu na terenie międzynarodowym, oprócz bowiem nowych wozów, sprowadzonych do nas, trzeba liczyć dodatkowo 10 proc. na wozy, wycofane z ruchu wskutek zużycia.

Niedomaganiem jednak naszem — i to bardzo ważnem — jest zbyt mało rozwinięta sprzedaż samochodów na długoterminowe i niewielkie raty, co w dalsz. ciągu stwarza z samochodu przedmiot, dostępny jedynie dla zamożnych szczęśliwców, w przeciwieństwie np. do Ameryki, lub Francji gdzie każdy niemal robotnik może sobie kupić samochód.

Niewątpliwie jednak, równorzędnie z poprawą naszego stanu gospodarczego, w najbliższym czasie nastąpi i u nas zmiana na lepsze w tej dziedzinie.

Wreszcie dla dalszego rozwoju automobilizmu, bezwzgl. konieczny jest rozwój własn. przem. automobilowego, szczęśliwie już zapoczątkowanego, oraz intensywna rozbudowa sieci nowych bitych dróg i naprawa już istniejących.

Przemysł samochodowy w St. Zjedn. Ameryki

Skutki reorganizacji i fuzji przedsiębiorstw. — Przystępne ceny najlepszym środkiem propagandy. — Ford Motor Co. — Nie więcej wyrabiać niż zdoła się sprzedać!

Wielkie zapotrzebowanie i odpowiednia konsumcja stali w Ameryce Północnej są skutkiem przedewszystkiem nadzwyczaj silnie rozwijającego się automobilizmu, który nastąpił po przeprowadz. reorganizacji produkcji w wielu przedsiębiorstwach oraz po dokonanej fuzji głównych firm, trudniących się produkcją samochodów. Uproszczenie sposobu produkcji przez zastosowanie systemu taśmowego i fabrykacji masowej, obniżenie kosztów produkcji i podniesienie siły finansowej przez fuzję różnych przedsiębiorstw, uzdolniło amerykański przemysł samochodowy do wysoce konkurencyjnej pracy. Dzięki temu jest on bardzo dobrze zajęty. Ponieważ przem. ten nie przestaje wzmacniać swego stanowiska przez celowe wydatki inwestycyjne i techniczne ulepszenia, otwiera on przed sobą coraz lepsze widoki powodzenia. Dziś amerykański przemysł samochodowy należy bez wątpienia do czołowych przemysłów Stanów Zjednoczonych Am. i stanowi jedną z głównych arteryj, któremi złoto świata spływa do ojczyzny dolarów.

Systematyczne obniżanie cen samochodów, w miarę jak na to pozwalała kalkulacja i walka konkurencyjna wymagała, doprowadziły do tego, że koszta na sprawienie nowego samochodu są minimalne, a każdy nabywca samochodu znajduje w nabytej maszynie najrentowniejszą lokatę swego kapitału.

Bez względu na osiągnięte już skutki, praca nad udoskonaleniem produkcji jakościowej i ilościowej trwa nadal, tem bardziej, że główna część wyprodukowanych pojazdów silnikowych przeznaczona jest na eksport, zakrojony na taką skalę, iż przyszłe dochody przewyższać będą dotychczasowe w proporcji progresywnej.

Napływ zamówień z zagranicy zdaje się potwierdzać przypuszczenia i obliczenia przemysłowców.

Utrzymują, że Ford Motor Co. rozporządza zamówieniami na 800 000 samochodów i nie wiadomo

w jakim czasie będzie mógł wywiązać się z przyjętych zobowiązań, tem bardziej, że lista zamówień wcale się nie zamyka.

W kołach poinformowanych utrzymują, że przez szereg lat jeszcze Ford nie będzie w stanie dorównać w produkcji napływowi zamówień, gdyż wypuszczanie nowych modeli wywołuje stale rosnący napływ nowych zamówień. Zaznaczyć wypada, że nie wszystkie zakłady Forda pracują już z całą siłą produkcji; upłynie jeszcze kilką miesięcy czasu, zanim wszystkie pracować będą mogły z 100% swej zdolności produkcyjnej. Jednak w przeciągu jednego miesiąca zakł. w Detroit łącznie ze wszystkiemi innemi zdolne będą wypuszczać dziennie 5000 gotowych samochodów.

Popyt na nowe modele Forda jest tak wielki, że zaczyna się pewnego rodzaju spekulacja temi pojazdami, gdyż nowi nabywcy odkupują je z drugiej ręki, płacąc żądane nadwyżki ceny.

Wedle obliczenia oddziału automobilowego przy departamencie of Commerce, wydanego na podstawie danych statystycznych z dnia 1 stycznia 1927 r. na całym świecie znajduje się 27 594 209 samochodów. Z tego przypada na Stany Zjedn. Am. i Kanadę 24.2 miljony. 90% tych automobilów pochodzi z fabryk Stanów Zjedn. Am. W ostatnich pięciu latach liczba kursujących samochodów podniosła się o 63 procent.

Amerykański przemysł samochodowy nie rozporządza żadnemi zapasami niesprzedanemi, gdyż od czterech lat z górą istnieje pomiędzy fabrykantami umowa, mocą której nikt nie wyrabia samochodów na zapas, ale jedynie w miarę napływu zamówień.

J. Taberski.

Motor elektryczny Lindbergha

Od czasu do czasu nadchodzą do nas z Ameryki z pozoru fantastycznie brzmiące wiadomości o postępach automobilizmu i lotnictwa, a szczególnie techniki budowy motorów. Najciekawszą jest wiadomość, że pułk. Lindbergh, zdobywca oceanu i major Lanphier wypróbowali ostatnio nowy motor poruszany zamiast benzyną elektrycznością.

Próby wypadły doskonale i obaj lotnicy są zdania, iż nowy ten wynalazek zmieni zupełnie dotychczasowe lotnictwo.

Przy pomocy elektrycznego motoru, który wykonuje 1800 obrotów na minutę, może się utrzymać samolot 2000 (?) godzin w powietrzu bez lądowania.

W czasie tym można oblecieć kilkanaście razy ziemię dookoła, a lot przez Atlantyk jest nieznaczącym drobiazgiem.

Wynalazcą tego motoru jest inżynier amerykański Hendershot.

Tajemnicą wynalazcy jest dostarczanie siły elektrycznej motorowi.

Nie mogą to być akumulatory, gdyż na udźwignięcie ich ciężaru marnowałoby się połowę energji elektrycznej.

Może więc, dodaje „Szofer Polski“, Hendershot wynalazł lekki jak piórka akumulator, albo „perpetuum mobile“, nabijając wciąż motor energją wytwarzaną przez niego.

Niewątpliwie motor taki znalazłby szerokie zastosowanie i w automobiliźmie.

Sz. P.

POSTĘPY W PRZEMYŚLE

Metoda sporządzania mokrych mas
do niklowania przedmiotów metalowych,

Patent niemieckiego chemicznego Instytutu dla handlu i przemysłu.

Laboratorjum chemiczne „City", Berlin W. 15. Kurfürstendamm 37. — Chemiczna nowość. — Szlagier dla każdego fabrykanta; od lat poszukiwany problem.

Szybkie niklowanie proszkiem „Tauchfix", nie jest związane z żadnem pozornem niklowaniem lub użyciem trujących związków rtęciowych, jak przy amerykańskich metodach niklowania, przy eterze do niklowania itp. środkach.

Jest całkowicie nieszkodl. również i przy użyciu dla zastaw do jedzenia, widelców, noży itp. Uzyskiwane oniklowanie, uskutecznione przy użyciu „Tauchfix", jest również w niczem niepodobne do procedury galwanistycznej, lub gotowania w pyle cynkowym.

Przy sposobie „Tauchfix" używa się najzwyczajniejszego proszku, który zapomocą wody zimnej i kawałka sukna nanosi się na przedmiot w celu oniklowania go. Przedmioty z miedzi i mosiądzu, lub ich stopów mogą być niklowane bez uprzedniego zmywania ich kwasami. Przedmioty żelazne uprzednio powleka się miedzią. Przez zwyczajne wcieranie uzyskuje się natychmiastowe trwałe oniklowanie. Można w ten sposób oniklowanych przedmiotów używać przez wiele miesięcy, bez utraty oniklowania. Przez użycie pewnego zabiegu może być oniklowanie jeszcze więcej utrwalone.

Pierwszeństw patentowych udziela się na wszystkie państwa po cenie od 1 000—6 000 dolarów.

Patent może być zakupiony za gotówkę, lub za udziałami.

Licencje wydawane są po uzgodnieniu warunków. Do korespondencji załączyć znaczek w wysokości 1 marki.

Sposób użycia: Mokrym płatkiem wciera się niklujący proszek w możliwie uprzednio zwolniony z tłuszczu przedmiot z miedzi, lub mosiądzu (żelazo uprzednio musi być wypolerowane). Po nałożeniu proszku pozostawia się przedmiot na minutę w spokoju, następnie się wciera bez silniejszego nacisku. W największej ilości wypadków zbyteczne jest wcieranie następne, wykonuje się go w razie potrzeby zapomocą miękkiego, suchego sukna.

Przedmioty, których po oniklowaniu częściej się używa, ochrania się zapomocą niewidzialnej powłoczki, podanej razem z metodą poniżej.

Metoda niklowania, złocenia, posrebrzania, powlekania miedzią — roztworami, pastą i proszkiem.

1. Dostarcza się recept na pokrywanie miedzią żelaza, płynem, litr ca. 5 fenigów, proszku ca. 2 marki. Natychmiastowe pokrycie wszelkich metali miedzią.

2. Wyzłacanie proszkiem, nieszkodliwe, bez cjanu, szybko wyzłaca, podobnie roztwór eterowy soli złotówej, a również i jako płyn (cena tego ostatniego 20—70 mk. za kg.).

3. Pastę posrebrzającą, proszek lub płyn, nietrujące bez cjanu, rtęci, trwale wysrebrzające.

4. Oniklowania — bez cjanu, nietrujące, bez rtęci, niklujące bez pomocy galwanicznych elementów środki — na mosiądz, miedź, stopy alpakowe, przy żelazie, po uprzedniem pokryciu miedzią.

Na życzenie dostarcza się amerykańskich preparatów do niklowania, które jednak są trujące i zawierają rtęć. Przy preparatach tych następuje pozorne oniklowanie, jest ono jednak nietrwałe.

Przy małych przedmiotach, gdzie stosuje się metodę gotowania z pyłem cynk., dostarcza się płynów niklujących (które się wciera płatkiem z użyciem proszku). Niklowanie występuje natychmiast lub po powtórzonem wcieraniu. Również można otrzymać pastę, użycie której jest identyczne z płynem. Metoda szybkiego niklowania na zimno z pomocą proszku nie może być dostarczona w formie recept, ponieważ zgłoszony jest patent i mogą być wydawane tylko licencje na poszczególne kraje. Ewentualnie może po porozumieniu nastąpić oddanie patentu w celu jego fabrycznej eksploatacji.

Przedmioty, jak mosiężne, oczyszcza się najlepiej uprzednio kwasem solnym, a conajmniej uwalnia z warstewki tłuszczu, podobnie jak to ma miejsce przy metodzie galwanicznej niklowania lub posrebrzania.

Jeżeli chce się niklową, srebrną lub złotą powłokę metalową utrzymać przez dłuższy czas w trwałości (np. przedmioty, których często dotyka się mokremi, wzgl. spoconemi rękoma), mogą być powleczone ochronnym lakierem. Lakier ten szybko schnie i pokrywa przedmioty najcieńszą powłoką.

Fabrykacja jest nadzwyczaj łatwa; surowce wszędzie z łatwością do nabycia. Płyn niklujący wraz z proszkiem do wcierania kosztuje zaledwie 2 mk. za kg., podczas gdy cena sprzedaży wynosić może aż 12 mk. i wyżej. Dla pasty i proszku cena kalkuluje się nieco niżej. Proszek do niklowania kosztuje za kg. 1½ marki.

Starzenie się smarów

Znaczne straty energji, zachodzące wskutek tarcia ślizgających się po sobie powierzchni, zmniejszamy, jak wiadomo, przez wprowadzenie pośredniej warstewki smaru płynnego, zwan. również olejem. Przez dobór najodpowiedniejszego dla danych warunków ruchu oleju i odpowiednie jego doprowadzenie, możemy ograniczyć do minimum straty energji. wskutek tarcia, zużywanej wówczas wyłącznie na przezwyciężenie spójności wewnętrznej (kohezji) oleju. Straty minimalne przy smarowaniu zależą z jednej strony od rozwiązania konstrukcyjnego części smarowanych, z drugiej zaś — od budowy chemicznej oleju, oraz od jego własności fizycznych, a więc lepkości, przewodności cieplnej, wielkości cząsteczek i wreszcie ciśnienia, wywieranego na warstewkę oleju. Oleje, używane w budownictwie maszynowem, ulegają z biegiem czasu zmianom, ujętym w nazwę starzenia się, które polega na tem, że oleje stają się nieprzejrzyste, zanieczyszczone domieszkami mechanicznemi, żywiczeją i ulegają częściowemu rozkładowi. Rozkład olejów spowodowany jest zanieczyszczeniami mechanicznemi oraz wpływem tlenu, zawartego w powietrzu, bądź rozpuszczonego w oleju, bądź mającego do niego dostęp w czasie smarowania. Metale występujące w połączeniach organicznych wpływają na rozkład olejów jako katalizatory, bezpośrednio zaś — tam, gdzie działają na dużych powierzchniach łącznie z powietrzem. Azot i siarka mogą również w pewnych warunkach brać udział w zachodzących reakcjach. Ponieważ jednym z głównych czynników rozkładu jest tlen, przeto produkty rozkładu olejów mają charakter kwasowy, który może się ujawniać pośrednio w wieloatomowych połączeniach żywicowych lub smołowych. Połączenia żywicowe zwiększają w sposób szkodliwy tarcie wewnętrzne oleju, pośrednio zaś występujące kwasy działają na dostępne części metalowe, lub na tlenki metali tych części, tworząc sole, wpływające na zwiększenie lepkości. W wielu wypadkach sole przyspieszają dalsze reakcje, zachodzące w olejach, zwiększając działanie tlenu, zawartego w powietrzu i doprowadzając z czasem do zupełnego utlenienia i rozpadu olejów. W czasie tych procesów tworzy się cały szereg połączeń pośrednich, począwszy od wieloatomowych węglowodorów, przez kwasy tłuszczowe, aż do kwasu octowego, mrówczanego, a prawdopodobnie również do kwasu węglowego. Oczywiście im więcej kwasu powstaje w zużytych olejach, tem silniej nadgryzają one i niszczą dostępne części metalowe, przedewszystkiem zaś części uszkodzone, a więc naprzykład wytarte miejsca panewek, w których znajduje się nieco sproszkowanego metalu. Twierdzenia powyższe poparte zostały przez szereg doświadczeń i obserwacyj, przeprowadzonych na łożyskach. Na części łożyska, w której wyraźnie występują nadgryzienia powierzchni panewki, tworzą się one tem prędzej, im bardziej zanieczyszczony jest olej, używany do smarowania. Rowki, przewidziane w panewkach do doprowadzania smaru, są najwięcej narażone na działanie zanieczyszczonego oleju i krawędzie ich ulegają najszybszemu zniszczeniu.

Przepuszczając oleje przed ponownem użyciem przez filtry, możemy je oczyścić, przynajmniej z domieszek mechanicznych, jednakże całkowite zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem, tak oleju, jak i powierzchni smarowanych, jest rzeczą trudną, szczególnie tam, gdzie pył zawarty w powietrzu ma dostęp do smarów; tak więc np. przy smarowaniu cylindrów samochodowych — należy stosować staranne filtrowanie zasysanego powietrza, w celu jaknajlepszego jego oczyszczenia.

Jak szkodliwy wpływ wywiera pył, zawarty w powietrzu, na starzenie się smarów, wskazuje fakt, że w parowozach, które przebiegają długie spadki, w trakcie czego napełnienie cylindrów ich jest małe, najlepsze nawet oleje cylindrowe ulegają szybkiemu starzeniu się, wskutek zasysania do cylindrów zanieczyszczonego powietrza.

Zaznaczyć jeszcze należy, że procesy starzenia się olejów przebiegają szybciej przy wysokiej temperaturze, dlatego też chłodzenie olejów i utrzymywanie ich w chłodnych pomieszczeniach jest sprawą wielkiego znaczenia.

Papierowa zastawa

Jest do przewidzenia, że w gospodarstwie domowem niedalekiej przyszłości garnuszki, blaszanki, foremki itp. znacznie mniejszą będą odgrywać rolę niż dzisiaj. Tempo życia zwiększa się z każdym rokiem; kobieta ma coraz więcej zajęć poza domem, wiele rodzin obywa się przy tem wszystkiem bez służącej — rozpowszechnione to jest zwłaszcza w Ameryce, gdzie na przyrządzanie obiadu traci się minimalną ilość czasu, gdyż prawie cały obiad można otrzymać w konserwach. Gdzie może gospodyni znaleźć czas na zmywanie i wycieranie niezliczonej ilości statków? To też istnieją sposoby praktyczniejsze, które — kto wie, czy nie rozpowszechnią się wszechwładnie, wyrugowując dawniejsze systemy.

Angielskie pisma, poświęcone udoskonalaniu gospodarstwa domowego, podnoszą ogromne zalety papieru w zastosowaniu do potrzeb kuchni i stołu, przez większość kobiet zresztą niedoceniane, nie zna się bowiem wszystkich możliwości i wyższości naczyń i foremek papierowych nad cynowemi, miedzianemi lub blaszanemi. Mycie np. form po babkach, ciastkach itp. jest i uciążliwe i nieprzyjemne,

formy są tłuste, lepkie, odmywają się z trudem, często zaś są zaprzeczeniem wzelkich wymagań higjeny, wskutek niedbalstwa kucharki, która je źle odczyści. Obecnie powstały w papierniach działy specjalne, które zaczęły wyrabiać foremki z papieru nieprzemakalnego i odpornego na ogień. W foremkach tych można piec babki i ciastka i odrazu je na stół w nich podawać! Foremki te są tak tanie, że za każdym razem można używać nowych, wyrzucając je po zyżyciu, aczkolwiek wyjątkowo oszczędna gospodyni może użyć tych samych parę razy. Mają przytem tę zaletę, że ciastko, jak długo znajduje się w foremce, jest świeże. Fabryki te wyrabiają całe zastawy z woskowan. papieru i pergaminu, odpornego na ogień i wodę. Są tam więc kubeczki, puhary, w których można podawać kawę mrożoną, lody i mazagran, talerze, tace i serwetki, torebki do przechowywania delikatnych sandwiczów, oraz ozdobne, estetyczne pudełka i koszyczki do drobnych ciastek, kanapek etc. Są to specjalne zastawy „majorkowe", dające się łatwo zabrać na wycieczkę, niesłychanie praktyczne, wygodne i tanie. Rekwizyty wycieczkowe są zwykle kruche i delikatne, to też nieraz zniechęca do dłuższej wycieczki myśl o konieczności zabierania prowiant. i zastawy dla kilku osób. Papierowe zastawy są w tym wypadku niesłychanie użyteczne. Pudełka na 6 lub 12 osób — takie bowiem przeważnie są wyrabiane — zawierają wszystko, co tylko może być potrzebne; no i — kosztują grosze!

Zapotrzebowanie w Anglji na te „papierowe zastawy" jest ogromne. U nas mogłoby to również mieć duże zastosowanie, gdyby tem zajęła się jedna z papierni i wyrabiać zaczęła rzeczy trwałe, celowe i tanie. Niektóre bowiem z wyrobów angielskich są tak estetyczne i precyzyjnie wykonane, że graniczą z artyzmem i żałuje się mimowoli, że żywot tych pożytecznych cacek jest krótki.

Papier ogniotrwały

Niemieckiemu chemikowi Franckowi udał się wynalazek, który może dokonać zupełnego przewrotu w przemyśle i gospodarstwie. Wynalazł on papier ogniotrwały, wytrzymujący największy żar, a zarazem posiadający własność pochłaniania.

Wynalazek ten posiada tem donioślejsze znaczenie, iż obok żelaza, papier jest materjałem najbardziej używanym i jedynym jego dotychczasowym brakiem była jego łatwopalność. Gdyby się udało banknoty, papiery wartościowe, księgi handlowe itp. uczynić ogniotrwałemi, listy i dokumenty w ogniotrwałych kopertach przesyłać i przechowywać, brak ten zostałby ostatecznie usunięty.

Najnowszy wynalazek — film mówiący

System Tri Ergon.

W r. 1919 trzej konstruktorzy Massole, Vogt i dr. Engl zdołali wynaleźć zasadnicze podstawy filmu mówiącego.

Zasada wynalazku polega na zamienianiu fal dźwiękowych na drgania elektryczne, które przeszedłszy przez specjalną lampę rejestrującą, przenoszone są na pasy filmowe, w formie t. zw. zczernień.

Aby te zanotowane dźwięki zabezpieczyć od zewnętrznego uszkodzenia, niezależnie od pasów filmu fotograficznego, posługuje się pasem celuloidowym szerokości 42 milimetrów. Dla oddania dźwięków stosuje się proces odwrotny. Zczernienia za pomocą czułego na światło agregatu zamienia się na drgania elektryczne, które specjalny głośnik zamienia na dźwięki.

W trakcie rozwoju prac nad wynalazkiem chodziło w pierwszym rzędzie o to, ażeby dźwięki były notowane w sposób jaknajbardziej naturalny. Dzisiaj usiłowania te zostały uwieńczone rezultatem, tak, że aparat jest zdolny do notowania wszelkich odcieni dźwięków i oddawania ich w sposób artystyczny.

Aparat otrzymał od wynalazców nazwę Tri-Ergon.

Prace praktyczne prowadzone są od roku 1922. Po zdjęciach małych sztuk solowych wyprodukowano w r. 1923 większy film, który kilkakrotnie już był wystawiany z wielkiem powodzeniem.

Dalsze usiłowania idą w kierunku uzgodnienia nowoczesnej techniki filmowej z możliwościami, jakie daje film mówiący dla stworzenia jednej estetycznej całości. Dotychczasowe próby były b. prymitywne i nie wykorzystały wszystkich możliwości, jakie daje nowy wynalazek.

W planie jest cały szereg większych filmów, które dopiero dadzą dowód czy film mówiący systemu Tri-Ergon znajdzie szerokie zastosowanie.

Próbny wagon do wynajdywania pękniętych szyn

W celu uniknięcia często zachodzących wypadków, w których oko ludzkie nie było w stanie rozpoznać i zauważyć pęknięć szyn kolejowych, stosowali już w r. 1915 Amerykanie metodę magnetycznych zmian pękniętych szyn, która jednak okazała się mało owocną. Niedawno zademonstrował wynalazca Sperry nową metodę, która rokuje lepsze pod tym względem wyniki.

Wynalazca wychodzi z założenia, iż pęknięcia szyn muszą powiększać ich opór ohmowy, nadający się do pomiaru. W tym celu zbudował wóz motorowy, poruszający się z szybkością 16 km. na godzinę.

Urządzenie tego wozu jest następujące: Na szynach przesuwają się przyciskane silnemi sprężynami dwie silne szczotki, przez które przechodzi silny prąd o niskiem napięciu, obejmujący i kawałek szyny, ujęty szczotką. Pomiędzy szczotkami umieszczone są wąskie szczotki do pomiaru napięcia, które występujący przy pękniętych szynach spadek napięcia, wzmocniony 200—300 tysięcy razy przenoszą na urządzenie pomiarowe.

Jeżeli wóz przejeżdża przez pękniętą szynę, relais zwalnia specjalne urządzenie, które dozwala na wypuszczenie pewnej ilości farby obok miejsca pęknięcia szyny. Nadto uruchomiony jest aparat samopiszący z 3 sztyftami, zapisującemi przy nieznacznem pęknięciu jedną, przy średniem 2, przy dużem trzy kreski na pasku poruszającego się papieru.

W celu wypróbowania praktyczności zbudowanego wozu, urządzono na dworcu Beacon w New Jorku przejazdy na szynach o najrozmaitszych uszkodzeniach. Wyniki prób wykazały doskonałe funkcjonowanie wozu Sperry'ego i praktyczność jego zastosowania do powyższych celów.

(Engineering).

Nowy wynalazek Polaka.

P. Edmund Sperkowski, zamieszkały w Wejherowie, ul. św. Jacka, wyrabia w własnych zakładach przemysłowych zbieracze kurzu „Sperko", własnego wynalazku. Zbieracz ten jest bardzo praktyczny i nadzwyczaj higieniczny, nie powoduje bowiem kurzu przy zamiataniu. Niska budowa i ruchoma rączka pozwalają na wyczyszczenie posadzki pod najniższym sprzętem. Wykonanie z najlepszego materjału, prosta i mocna konstrukcja dają mu specjalną trwałość. „Całkowite zastrzeżenie" Ministerstwo Handlu i Przemysłu nr. 3000. Cena jego bardzo niska, około 12 zł. Zbieracz ten, ze względu na poparcie polskiego wynalazku, a odrzucenia pruskiej tandety, powinien zainteresować wszystkie sfery naszego obywatelstwa. Nabyć go można, o ile nam wiadomo, we wszystkich drogerjach i składach sprzętów kuchennych.

DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH

Widoki eksportowe

dla przemysłu narzędzi rolniczych w Jugosławji

Warunki zbytu na rynku jugosłowiańskim. — Zakupy rolniczych związków spółdzielczych. — Ceny. — Stawki celne i transport. — Rozmiary zapotrzebowania krajowego.

Najlepsze tereny zbytu dla naszych narzędzi i maszyn rolniczych stanowią z natury rzeczy kraje, posiadające wybitnie rolniczy charakter, a zatem mało uprzemysłowione. Do krajów takich w pierwszym rzędzie zaliczyć należy Jugosławję, która w istocie jest wielkim importerem wspomnianych fabrykatów, niestety jednak, jak dotychczas, kryje swe zapotrzebowanie głównie ze źródeł niemieckich, z całkowitem prawie pominięciem eksportu polskiego. Niemniej jednak widoki eksportowe na rynku jugosłowiańskim mimo znacznej konkurencji Niemiec, a także Węgier, Czechosłowacji i Austrji, są tak znaczne, że i dla polskich produktów znalazłoby się tam zbyt bardzo poważny, gdyby oczywiście z naszej strony rozwinięto w tym kierunku żywszą działalność.

W Jugosławji maszyny i narzędzia rolnicze odbierają masowo kooperatywy, zjednoczone w głównym Związku Spółdzielczym (Glavi Savez Srpskih Zemljoradnickih Zadruga w Belgradzie), poza tem jednak istnieją i inne jeszcze wielkie rolnicze związki spółdzielcze, obroty których idą w miljony. Z tych wymienić tu należy przedewszystkiem „Sredisnji Savez Hrvatskih Zadruga" w Zagrzebiu oraz „Gospodarska Zveza" w Lublanie. Prócz tego duże ilości narzędzi rolniczych nabywają również rozsiane po Jugosławji towarzystwa rolnicze.

Wychodząc z założenia, iż polski produkt w całej pełni stoi na wyżynie pod względem jakościowym i że ceny jego są stanowczo niskie, — dalej, że wzmożony import niemiecki jest głównie wynikiem zobowiązań reparacyjnych, a więc nie posiada charakteru gospodarczo trwałego, przewidywać możemy śmiało, że wdrożona raz planowa akcja eksportowa na rynek jugosłowiański, musi zakończyć się dla nas sukcesem. W celu ułatwienia nawiązania nici eksportowych, podajemy poniżej szereg szczegółów dotyczących orjentacyjnego poziomu cen, stawek celnych, warunków transportowych, pojemności rynkowej i t. p.

Ceny

Glavn. Sav. Srpsk. Zemlj. Zadruga" w Belgradzie:

Pługi „Ebenhardta"	
„Servus" 66 kg. (dla lżejszej i średniej ziemi)	700 din
„Komet" 75 kg. (dla średniej ziemi)	800 „
„Dominus" 82 kg. (dla ciężkiej ziemi)	880 „
„Kupido" z jednem kółkiem z przodu dla lżejszej ziem	
Pługi zwrotne, dla ziemi górzystej, średniej wagi 66 kg.	750 „
Pługi „Komumus" dla okopyw. kukurydzy (Ebenhardta)	500 „
Węgierskie „Planet Junior"	500 „
Brony	
Węgierskie o 2 skrzydłach dla lekkiej i średniej ziemi wagi 38 kg.	280 „
Węgierskie o 2 skrzydłach dla ciężkiej ziemi wagi 53 kg.	500 „
Węgierskie o 4 skrzydłach dla średniej ziemi	600 „
Niemieckie „Monarchja" Nr. 2-Z.-1 dla lekkiej ziemi o 2 skrzydłach — 37 kg.	400 „
Niemieckie „Monarchja" Nr. Z.-3 dla średniej ziemi — 2 skrzydła, 46 kg.	550 „
o 2 skrzydłach 44 kg.	550 „
Tryjery Heyda	
Klasa I. Nr. 1 tylko do czyszczenia żyta	2250 „
Klasa I. Nr. 1a tylko do czyszczenia żyta	2000 „
Klasa II. Nr. 1a do czyszczenia i sortowania żyta	2500 „
Tryjery Mauera	
Klasa I. Nr. 1a tylko do czyszczenia żyta	1850 „
Klasa I. Nr. 1 tylko do czyszczenia żyta	2200 „
Klasa I. Nr. 2 tylko do czyszczenia żyta	3350 „
Klasa II. system Kriger do sortowania	3500 „
Wialnie	
wyrobu krajowego — o 8 sitach	1300 „
Gniotowniki do winogron	
Siewniki	
13-to rzędowe dla różnego żyta	3100 „
Dwurzędne dla kukurydzy	650 „
Szpryce przeciwko „peronosporze"	
Oryginalne „Austria"	490 „
Oryginalne francuskie „Vermorol"	510 „
Sieczkarnie	
Węgierskie małe marki T. X.	600 „
Z nożami w bębnie	650 „
Węgierskie małe, z nożami na kole (waton)	800 „
Węgierskie większe, z nożami na kole (waton)	800 „
Niemieckie większe, z nożami na kole (waton)	900 „
Kukurydzarki	
Węgierskie na 1 kiść bez wiatraka	800 „
Węgierskie na 2 kiście z wiatrakiem	1800 „
krajowe na 1 kiść z wiatrakiem	750 „
Ręczne	60 „
Kosy stalowe	
Niemieckie	20 „
Finlandzkie separatory mleczne	
Marki „Milka" Nr. 1 — 50 litr.	1000 „
Marki „Milka" Nr. 2 — 75 litr.	1400 „
Marki „Milka" Nr. 3 — 100 litr.	1600 „
Marki „Lacta" Nr. 1 — 75 litr.	1800 „
Marki „Lacta" Nr. 2 — 100 litr.	2000 „
Młocarnie poruszane końmi (prymitywne)	
z geplem systemu „Lanza"	5000 „

Należy zaznaczyć, że na cenach tych spółdzielnia nie zarabia więcej niż 10 proc., a często sprzedaje bez zarobku.

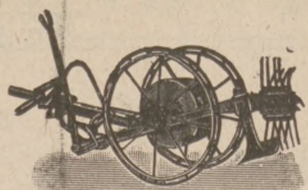
Dla ułatwienia kalkulacji cen naszym firmom podana jest poniżej

Taryfa celna

na maszyny i narzędzia rolnicze w królestwie SHS.

547	kosy, sierpy i t. p. w związku z drewn. częściami	70,—(M)
552	1. Pługi z wózkiem	40,—(M)
	2. Części pługów	
	a) wagi 5 kg. i więcej	20,—(A)
	b) wagi do 5 kg.	25,—(A)
653	1. Młockarnie (vrsalice)	
	a) w sztuce ponad 1000 kg.	15,—(A)
	b) w sztuce ponad 1000 kg. i mniej	15,—(A)

Według umowy z Anglją na przeciąg 5 lat od chwili wejścia umowy w życie (12. 5. 1927) towar ten jest zwolniony od cła.

Wyrabiamy masowo jako specjalność:

kopaczki „Gwiazda B"

do kopania ziemniaków bezsprzecznie najpraktyczniejsze z wszelkich istniejących kopaczek

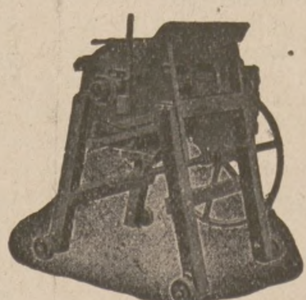

przodki „Naprzód"

do żniwiarek, całe z żelaza kutego, o wysokich kołach biegowych

młocarnie cepowe „Ideał"

na łożach kulkowych z hamulcem bębnowym, nadające się znakomicie dla średnich i mniejszych gospodarstw.

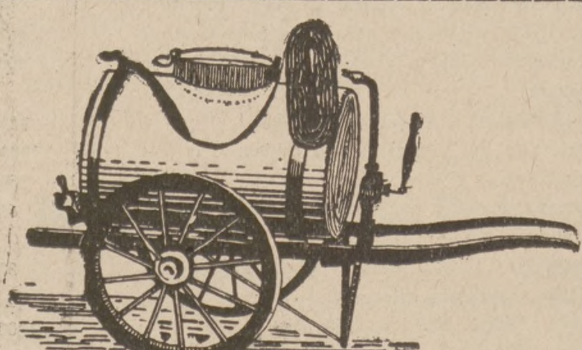

Prosimy zażądać ofert

BRACIA MALAK

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza

5 50 Telegr.: Bramafa. **ŻNIN (Wkp.)** Telefon nr. 30.

Ocynkowane kufy do wody i gnojówki w pojemnościach od 300 do 2000 litr. oraz pompy i rozdzielacze wyrabia po najtańszych cenach. **Piotr Szwarc** 5746
FABRYKA MASZYN ROLNICZYCH. - LUBLINIEC G. Śl.

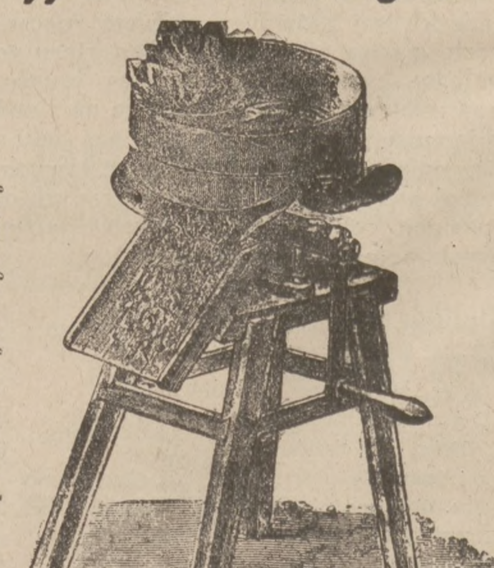
Maszyny i narzędzia rolnicze
wszelkiego rodzaju, krajowe i zagran. — Światowej sławy
wirówki mleczarskie „Libella"
poleca na dogodne spłaty w długoterminowym kredycie
Składnica Maszyn, Włoszakowice 5678
właśc. W. Kasperski, Zbarzewo pow. Leszno.

Prosimy powoływać się na „Rynek Metalowy i Maszynowy".

SZATKOWNICE DO KAPUSTY

„Polonja"

poleca najkorzystniej

poleca najkorzystniej

6245

St. Jakubowski

Fabryka maszyn

Poznań, ul. Polna 8. : : Telefon nr 5739

2. Mechaniczne żniwiarki
Kopaczki
Kosiarki
i tryjery 20,—(M)
Siewniki i tryjery 20,—(A)
3. Separatory, centryfugi do wyrobu masła i inne dla przem. mlecznego 20,—(M)
4. Prasy
a) do winogron i owoców (gniotown.) 20,—(A)
b) do siana i słomy 30,—(M)
5. Inne
Narzędzia (przybory) do obracania maneżu, sieczkarni i sortowniki 20,—(A)

Uwaga: Litera „A“ oznacza stawki dla państw korzystających z największego uprzywilejowania. — Litera „M“ taryfę minimalną.

Ponieważ Polska korzysta z taryfy największego uprzywilejowania, podano tu tylko stawki najniższe t. j. największego uprzywilejowania i żadną umową jeszcze nie obniżone dawne stawki minimalne. Narzędzia i maszyny w kraju niewyrabiane wolne są od cła każdorazowo za zezwoleniem Generalnej Dyrekcji Ceł w Belgradzie.

Transport.

Dla dużych transportów maszyn i narzędzi rolniczych najważniejszemi połączeniami były:

1. najdogodniejsze Zwardoń — Skaliste — Nowe — Komarno skąd towar mógłby być przeładowany na statki i kierowany przez porty rzeczne Bezdan — Apatin — Sambor, Osijek — Novi-Sad do Belgradu;

2. Piotrowice — Bratislava na Dunaju, gdzie możnaby przeładować towar na statki i przez Dunaj, Sawę, Drinę wysłać go przez Osijek do Belgradu.

Odległość między Piotrowicami a Bratislawą wynosi 268 km., między Zwadroń — Nowe Komarno — 359 km., jednak koszt frachtu kolejowego jest ten sam, prócz tego zaś Komarno ma znacznie lepsze techniczne urządzenie przeładunkowe.

3. Droga kolejowa Piotrowice — Parkan — Nana — Szop — Budapeszt — Kolebja — Subotica — Belgrad, wynosząca 771 km., dla dużych transportów jest za droga i mało dla ich przewozu używana.

Kończąc część praktyczną niniejszego raportu dotyczącą strony informacyjnej możliwości wprowadzenia na rynek jugosłowiański polskich narzędzi i maszyn rolniczych drogą współpracy ze spółdzielniami, umieszczamy w części drugiej sprawozdanie ostatnie przemysłu krajowego w SHS. i wyciągi ze statystyki importu w latach 1924, 25, 26, 27.

Przemysł krajowy

wytwarza maszyny i narzędzia rolnicze, z których część w zupełności odpowiada wymaganiom tutejszego nabywcy, zaś ze względu na materjał i konkurencję nie odpowiada, i ta część właśnie jest sprowadzana z zagranicy.

Import naogół jest większy niż należałoby się spodziewać, sądząc po ilości maszyn i narzędzi rolniczych, mogących być wytwarzanemi w kraju. Powodem zaś tego są wyżej wspomniane braki.

Import.

Import do Jugosławji maszyn i narzędzi rolniczych można podzielić na dwie części: 1. drogą handlu prywatnego, 2. drogą reparacyj wojennych niemieckich. Co do części drugiej podane są informacje zebrane drogą prywatną od kompetentnych organów rządowych — są oczywiście pewne w tych informacjach braki — lecz w każdym razie podane jest wszystko to co zdobyć było można.

Rok 1927.

1.	Kosy i sierpy	174,5	6 300
2.	Pługi i ich części	2 442,7	15 762
3.	Brony i inne t. p.	44,7	269
4.	Młockarnie	1 019,0	15 664
5.	Mechaniczne żniwiarki	164,8	1 545
6.	Mech. kopaczki, obsypniki	72,9	802
7.	Mechaniczne kosiarki	38,2	494
8.	Mechaniczne siewniki	456,5	4 749
9.	Mechaniczne tryjery	196,0	2 828
10.	Separatory, centryfugi	53,6	2 805
11.	Prasy (gniotowniki) do owocu i do siana, słomy i t. p.	50,0	605
12.	Inne maszyny rolnicze	307,0	3 202
	razem	5 019,9	55 725
	z czego		
	Niemcy	1 687,7	14 791
	Austrja	1 163,5	13 964
	Węgry	1 060,0	13 310
	Czechosłowacja	894,9	8 630
	Szwecja	69,1	2 752
	Stany Zjednoczone	48,1	720
	Włochy	33,9	660
	Anglja	34,0	331
	Polska	0,099	1

resztę inne państwa, przyczem kosy i sierpy wwoziła przeważnie Austrja, małą ilość Niemcy i Czesi, pługi — najwięcej Niemcy, drugie miejsce zajmowała Czechosłowacja, trzecie Węgry. Brony itp. narzędzia rolnicze tylko Niemcy. Części pługów — najwięcej Niemcy, 2. Austrja, 3. Czechosłowacja i 4. Węgry. Polska — 99 kg. za 100 din. Młocarnie — najwięcej Węgry, 2. Niemcy, 3. Austrja, 4. Czechosłowacja i 5. Włochy. Żniwiarki mechaniczne — najwięcej Czechosłowacja — 2-gie miejsce Austrja, 3-cie Anglja, 4-te St. Zjedn. i 5-te Niemcy. Obsypniki wzgl. wypalacze najwięcej Czechosłowacja, 2-gie miejsce Austrja, 3-cie Niemcy. Kosiarki — najwięcej St. Zjedn., 2-gie miejsce Czechosłowacja, 3-cie Szwecja. Siewniki — najwięcej Czechosłowacja, 2-gie miejsce Węgry, 3-cie Austrja i 4-te Niemcy. Tryjery najwięcej Austrja, 2-gie miejsce Niemcy, 3-cie Węgry, mało Francja. Separatory i centryfugi — prawie wszystko Szwecja, resztę Niemcy i Austrja. Prasy różne — najwięcej Węgry, 2-gie miejsce Niemcy, 3-cie Austrja i 4-te Włochy.

Rok 1926.

	ton	tys. din.
Pługi z wózkami	66,0	nie podana
Mechaniczne młocarnie	135,1	„ „
Mechaniczne siewniki	221,9	„ „
Inne maszyny rolnicze	38,5	„ „

Rok 1927.

Kosy	2,2	„ „
Pługi z wózkami	16,7	„ „
Części pługów	1,4	14
Mechaniczne młocarnie	93,6	„ „

Reparacje te otrzymuje rząd Królestwa SHS. i rozdziela między Związki i Spółdzielnie rolnicze, najwięcej jednak korzysta z tego obszar dawn. Królestwa Serbskiego.

Wszystkie Związki rolnicze połączone są pod względem administracyjnym, ustawodawczym i obrony interesów z Głównym Związkiem Spółdzielców Królestwa SHS. w Belgradzie. Każda jednak prowincja ma swoje własne podległe spółdzielnie, któremi całkiem samodzielnie pracuje i ma prawo decyzji w sprawach finansowych, zakupów, wyborze zarządu z pośród swoich członków i t. p., zwracając się do centrali jedynie w sprawach administracyjnych i organizacyjnych.

Czego żądamy od nowoczesnej budowli?

Zagranicą odbywają się nieustannie zjazdy i wystawy budowlane. Kwestja mieszkaniowa została tam wprawdzie po wojnie rozwiązana, i przeważnie dobrze, ale nierozstrzygnięte zostało dotąd pytanie, jaki powinien być dom nowoczesny, z jakiego materjału budowany, tak, ażeby odpowiadał istotnym potrzebom mieszkańca i był nietylko estetyczny, ale... najtańszy.

W ostatnich tygodniach odbył się znowu taki międzynarodowy zjazd architektów-modernistów w Szwajcarji.

Po dyskusji ustalono tu, że najtańszym materjałem budowlanym jest obecnie cement, umocniony żelazem.

Dom nowoczesny powinien więc posiadać kośnice z żełaza i cementu. Otwory naturalne tego szkieletu tworzą równocześnie okna. Problem fasady nie istnieje. Jeden z najwybitniejszych architektów-modernistów, Corbusier, jest nadto zdania, że taki dom schematyczny lepiej jeszcze odpowie swojemu zadaniu, jeśli zbudowany będzie na palach, tak, aby pod jego arkadami mógł odbywać się ruch uliczny. Dach zupełnie płaski, bez żadnych ozdób i zakończeń, umożliwia urządzenie na nim ogrodu kwiatowego i gazonów. Nadewszystko wszakże musi dom, tak pojęty, być standaryzowanym. Nie znaczy to, że ma być fabrykowany w jednakowych serjach i potem ustawiany na miejscu. Architektom pozostawiona jest dowolność w kombinowaniu cementowo-żelaznych komór, które murarze montują pod ich kierunkiem. Zawsze jednak cały ich wysiłek musi mieć na względzie dbałość o wygodę przyszłego mieszkańca, nie zaś, jak obecnie, o wygląd zewnętrzny domu.

W takim nawskroś nowoczesnym domu ma być poddostatkiem światła, powietrza, wody zimnej i gorącej, przy największem zaoszczędzeniu przestrzeni i to właśnie stanowi podstawę najwyższego wyrazu komfortu. Żadnych wieżyczek, wykuszów, galeryjek i tym podobnych zgoła zbędnych ozdób i upiększeń. Prostota, wygoda, — i nic ponadto.

To samo zupełnie dotyczy umeblowania. Wszystkie szafy i skrytki wmurowane w ściany otwierają się nazewnątrz zupełnie gładką osłoną drzwi. Krzesła, fotele, sofy o linjach najprostszych, zabierające jaknajmniej miejsca, najłatwiejsze do oczyszczania z pyłu i brudu, usunięcie bezwzględne wszelakiego rodzaju rzeźb — oto główne podstawy tej standaryzacji, z którą, o ile żądne urozmaicenia oczy nasze zdołają się oswoić, może naprawdę ludziom wygodniej i łatwiej żyć będzie, niż dotychczas.

Na tej drodze da się też łatwiej rozwiązać trapiąca obecne pokolenie kwestja służby, co również do pierwszorzędnych plusów przewrotu w budownictwie zaliczyć należy. Wszelkie zastosowania elektryczności w wypełnianiu najrozmaitszych funkcyi gospodarstwa domowego są jednem z naczelnych zadań zmodernizowanej sztuki budowlanej, dążącej do możliwego uproszczenia i ułatwienia życia, zamiast dotychczasowego naszego utrudniania go sobie hołdowaniem fałszywie — zdaniem modernistów — pojętej estetyce fasad i wnętrz.

Dzięki takim standaryzowanym klatkom cementowo-żelaznym, projektowanym przez modernistów-architektów, zaoszczędzi się też w znacznym stopniu tereny budowlane, o które coraz będzie trudniej, tak, że ten wzgląd poważnie na korzyść tak pojętej rewolucji budownictwa zaważyć będzie musiał.

Europejska produkcja drzewa tartego i jej rynki zbytu

Jedno z wielkich angielskich przedsiębiorstw drzewnych ogłasza ciekawą statystykę europejskiego handlu drewnem tartem z ostatnich trzech lat. Według tych danych międzynarodowe tranzakcje drewnem tartem wynosiły w roku 1925: 3937 tys. standartów, w r. 1926: 3825, zaś w r. 1927 osiągnęły rekordową wysokość 4690 tys. standartów.

Wśród krajów wywożących w roku ubiegłym, podobnie jak w poprzednich latach na pierwszem miejscu stała Finlandja, która dostarczała na rynki obce 27 proc. materjału tartego, dalej Szwecja — 22.5 proc., później Polska — 15 proc., Rosja — 9.5 proc., Czechosłowacja 6.5 proc., Łotwa 3.5 proc., inne mniej. Udział Szwecji zmniejsza się powoli, lecz stale (w r. 1925 — 26 proc., w r. 1926 — 24 proc.). Zmniejszył się również w porównaniu z rokiem poprzednim udział Finlandji (w r. 1925 — 29 proc., w r. 1926 — 26 proc.). Wywóz z Rosji nie osiągnął rozmiarów (1925 — 10 proc. w r. 1926 — 8 proc.). Udział Polski wykazuje stały wzrost. W r. 1925 wynosił on 7 proc. (290 tys. standartów), w r. 1926 — 14 proc. (530 tys. stand.), w r. 1927 — 15 proc. (710 tys. standartów). Wśród rynków zbytu na pierwszem miejscu stoi jak zwykle Anglja z 2114 tys. standartów (45 proc. ogólnej tranzakcji europejskiej); dalej Niemcy z 17.5 proc., Holandja 10 proc., Francja 7 proc., Belgja 5.5 proc., Danja 3 proc., Hiszpanja 2.5 proc.

Ciekawem jest, że w przeciwieństwie do wielu krajów eksportujących drzewo, wywóz z Polski rozkładał się zwłaszcza w r. 1927 dość równomiernie pomiędzy poszczególne rynki zbytu w zależności od ich ogólno-europejskiego znaczenia, z wyjątkiem jednej Hiszpanji i przy pewnem zaniedbaniu Francji i Danji. Jest to wynik naszego położenia geograficznego, bliskiego centrum Europy przy jednoczesnem

posiadaniu niezamarzających przez cały rok portów. Uwzględnienie tranzakcyj drewnem okrągłem wprowadziłoby zmiany w ogólnym obrazie handlu międzynarodowego i naszego w nim udziału stosownie do znacznych rozmiarów polsko-niemieckiego handlu surowcem tartacznym, papierówką oraz kopalniakami.

W r. 1928 pewne pogorszenie sytuacji gospodarczej Europy, a zwłaszcza niemal powszechne zmniejszenie ruchu budowlanego wpłynie niewątpliwie na skurczenie się handlu drzewnego. Rozmiary, w jakich to nastąpi, dziś naturalnie przewidzieć się nie dadzą. Według dotychczasowych danych z większych rynków zbytu w najsilniejszym stopniu redukują swe zapotrzebowania Niemcy. Sytuacja w Anglji nie jest jeszcze w dostatecznej mierze wyjaśniona, w szczególności wobec tego, że sezon budowlany dochodzi w tym kraju dość późno do swego największego napięcia.

Wśród krajów wywożących ogólne zmniejszenie obrotów najsilniej odbije się na Szwecji, w której produkcja wobec długotrwałego lokautu w przemyśle tartacznym jest w roku bieżącym mocno spóźniona. Ilościowe zmniejszenie wywozu, jak to widać na podstawie dotychczasowych danych, nie oszczędzi również i Polski. Nie jest jednak wykluczone, że pewną korektywę w wartości wywozu na naszą korzyść wprowadzi poziom cen wyższych w każdym razie dziś niż w najdawniejszych miesiącach ubiegłego sezonu.

O Bank Drzewny

Przemysł drzewny znajduje się dziś w sytuacji dość ciężkiej. Składają się na to dwa czynniki. Po pierwsze więc znaczny niedorozwój spożycia wewnętrznego, wskutek nadspodziewanie nikłego ruchu budowlanego. Drugim czynnikiem, wpływającym ujemnie na stan polskiego przemysłu drzewnego, jest wciąż pogłębiający się kryzys naszego wywozu. Do Anglji więc wywozimy dziś bardzo niewiele, a przecież do niedawna jeszcze był to dla nas jeden z najlepszych rynków zbytu. Obecnie jednak kupcy angielscy zakupują u nas znacznie mniej towaru, a dzieje się to zarówno ze względu na niepomyślne ukształtowanie konjunktur celnych, jak również, i pewne osłabienie tempa tamtejszego ruchu budowlanego. To samo mniej więcej da się powiedzieć o rynku niemieckim. Grał on dla nas zawsze rolę pierwszorzędną, dziś jednak zawodzi pokładane w nim nadzieje. Przyczyną zmniejszenia zapotrzebowań z Niemiec jest i tam również ograniczenie ruchu budowlanego, zamierającego dla braku dopływu z zagranicy pożyczek, szczególniej komunalnych.

Ostatnio Bank Gospodarstwa Krajowego postanowił wpłynąć na polepszenie położenia przemysłu drzewnego, przeznaczając tytułem próby trzy miljony złotych na kredyty pod zastaw drzewa ściętego. Jest to przedsięwzięcie narazie czysto eksperymentalne i od wyników zależeć będzie dalszy rozwój akcji Banku Gospodarstwa Krajowego na tem polu. Należy jednak stwierdzić, że suma ta, traktowana nawet jako kwota próbna, jest niewspółmiernie małą w stosunku do olbrzymich potrzeb przemysłu drzewnego w Polsce.

Niedostateczność pomocy kredytowej, która odbija się tak bardzo na całokształcie stanu naszego przemysłu drzewnego, nasuwa myśl o potrzebie stworzenia własnej instytucji kredytowej, któraby była w stanie rozwinąć akcję w ramach znacznie szerszych. W tym kierunku idą obecnie wytężone prace organizacyjne na terenie Rady Naczelnej polskiego przemysłu drzewnego.

A. W.

Walka z Niemcami o cło wwozowe na drzewo

Jak wiadomo, głównymi eksporterami drewna okrągłego i tartego do Niemiec są poza Polską, Austrja i Czechosłowacja. Cła wwozowe, jakie Niemcy nakładają na importowane drewno, są przedmiotem gorącej dyskusji sfer zainteresowanych w eksporcie z tych krajów. Niemcy pobierają za ½ drewna tartego 1 mk., a za ½ drewna w stanie okrągłym 0.12 mk. Różnica, jak widać, jest znaczna, wynosi bowiem 0.88 mk. na ½, czyli na 1 tonie 8.80 mk. = 18 zł. 65 gr.

Ponieważ cena ½ drewna tartego eksportowanego wynosi mniej więcej 186 zł., więc cło w tym stosunku wynosi 10 proc. wartości.

Fiskalizm celny Niemiec wywołał silną reakcję w krajach eksportujących. Sfery drzewne w Austrji, wystąpiły z żądaniami def., jako to: zniżki cła na tarcinę, kontyngent na przewóz bezcłowy i ułatwienia w ruchu granicznym.

Jako argument, wystawili eksporterzy austrjaccy motywy natury politycznej, dowodzą oni mianowicie, że utrudnienia niemieckie w stosunku do Austrji są wynikami, hamującemi przyjęcie idei „Anschlussu", obecnie dość popularnej w kraju naddunajskim.

W Czechosłowacji sfery zainteresowane złożyły w Ministerjum Przemysłu i Handlu obszerny memorjał, domagający się intensywnego zajęcia się tą sprawą.

Memorjał wysuwa propozycje odwetowe, na wypadek, gdyby z Niemcami nie doszło do porozumienia.

Zarówno w Austrji, jak i Czechach, wydatną pomocą sferom drzewnym służy miejscowa prasa gospodarcza, podnosząc w licznych artykułach konieczność zajęcia zdecydowanego stanowiska w tej sprawie i wywierając nacisk na sfery rządowe.

Z rynku materjałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Poznań, 14. 8. Firma Gustaw Glaetzner, Centrala materjałów budowlanych i dachówek, notuje następujące ceny: Cegły murarskie „iłówki" za tysiąc sztuk 70.00 zł, loco cegielnia; cegły murarskie tonówki za tysiąc sztuk 75—85 zł, loco cegielnia; dachówki za tysiąc sztuk 150.— zł loco cegielnia; wapno budowlane za 100 kg. 3.80 dla odsprzedawców, a 4.00 dla konsumentów loco Wapienna lub Piechcin; cement portlandzki za 100 kg. 7.25 zł, loco cementownia wyłącznie opakowania, osobno za beczkę 3.40 zł, za worek papierowy 0.55 zł. Wszystkie następne ceny rozumieją się loco składnica w Poznaniu: Cement portlandzki za beczkę 180 kg. 20.20 zł; za beczkę 200 kg. 24.00 zł; za worek 50 kg. 6.75 zł; wapno budowlane za 50 kg. 2.60 zł; wapno hydrauliczne za beczkę 150 kg. 12.00 zł; papę dachową m. kw. nr. 80 — 1.10 zł; nr. 100 — 0.90 zł; nr. 125 — 0.75 zł; nr. 150 — 0.65, nr. 200 — 0.50 zł; papa izolacyjna za metr kwadratowy 3.00 zł; za przykrojenie podług miary 10 proc. zwyżki; smoła destylowana za 100 kg brutto za netto 35.00 zł; lepnik za 100 kg brutto za netto 34.— zł; trzcina sufitowa w wałkach po 20 Okw. m. z drutem cynkowanym za wałek 4.50 zł; z drutem żarzonym 4.20 zł; przy dostawach całowagonowych ceny odpowiednio zniżone.

SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE.

Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego od dnia 17 sierpnia 1928 r. w złotych (podług danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi").

a) za 1 tonę franko wagon stacja załadowania: Surówka „Starachowicka" (franko wgon huta) Nr. 0 200.— zł, Nr. 1 195.— zł, Nr. 2 — 190.— zł. Złom żeliwny (fragment lany, zagraniczny) 170.— zł. Żelazo handlowe krajowe 350 zł + 2 proc. Bednarka gorąco walcowana 422.5 zł + 2 proc. Bednarka zimno walcowana — zł. Walcówka (drut okrągły od 5.5 do 13 mm. kwadratowy od 5.25 do 8 mm.) 397.— zł. Blacha (cena zasadnicza) gruba 5 mm. i wyżej 432.5 zł + 2 proc. Blacha cienka do 5 mm. 525 zł + 2 proc. Koks karwiński 67.— zł. Koks górnośląski twardy 46.80 zł. Koks górnośląski miękki 46.80 zł. Węgiel kowalski myty cieszyński 67.— zł. Węgiel górnośląski gruby 36.— zł. Węgiel dąbrowski gruby 33.97 zł. Cegła ogniotrwała normalna 97.57 zł. Cegła kopułakowa 107.50 zł. Glina ogniotrwała mielona 60.— zł.

WYROBY METALOWE.

Opóźnione lato wyrządziło znaczne szkody handlowi wyrobami metalowemi. Sezon kos dla rolników był w r. b. słabszy, niż w zeszłym. Sezon na ten artykuł już się skończył. Pomimo mniejszego popytu ceny były wyższe od zeszłorocznych. Kupcy utworzyli syndykat niedopuszczający do indywidualnego obniżenia cen. Z tego powodu kupcy innych gałęzi handlu wyrobami metalowemi usiłują również utworzyć syndykaty na wzór już istniejących syndykatów: kos, haceli, ciężkiego żelaza i blachy. Sierpy mają jeszcze ożywiony popyt. Najgorsze gatunki 17.50 zł, lepsze 18.25 i 20; najlepsze 21. Hurtownicy dają detalistom wyroby metalowe zupełnie bez gotówki, biorąc obecnie weksle na koniec listopada. Dalszy rozwój handlu temi wyrobami zależy od urodzajów. O ile urodzaje będą dobre i rolnicy przystąpią do różnych remontów, wtedy w jesieni obroty w handlu wyrobami metalowemi powiększą się znacznie.

METALE I WYROBY METALOWE.

Warszawa, 23. 8. Dom Handlowy A. Gepner w Warszawie, Grzybowska 27, notuje nast. ceny orjentacyjne za 1 kg. w zł.: cyna Banka w blokach 12, ołów hutniczy 1.15, cynk hutniczy 1.35, antymon 2.40, aluminium 5, blacha cynkowa — cena zasadnicza 1.60, blacha mosiężna 3.60 — 4.50, blacha miedziana 4.40.

Katowice, 23. 8. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S.) oraz Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury — reprezentacja Towarzystwo dla Sprzedaży Surówki żelaznej, Sp. z ogr. odp. w Warszawie, Sienna 11, cena za tonę 210 zł loco stacja wysyłająca.

Warszawa, 23. 8. „Elibor" i Ska Akc. Handlowo-Przemysłowa Ł. J. Borkowski, Warszawa, Mazowiecka 11, notuje następujące ceny loco skład (w zł za 1 kg.): Cyna Banka 14.80, aluminium 5.10, ołów 1.40, blacha cynkowa 1.70, blacha ocynkow. 1.20, blacha dachowa żelazna 0.99, żelazna 0.47, belki 0.52, hufnale 31 za skrzynię, cement 20.50 za beczkę; cegła ogniotrwała 0.22 za sztukę, karbid 68.00 za 100 kg. Węgiel górnośląski gruby i kostka zł 44.00 za tonę.

Berlin, 22. 8. Ceny w markach niemieckich za 100 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa Cif Hamburg, Brema lub Rotterdam 140, oryginalne aluminium hutnicze 98 — 99 proc w blokach, sztabach walcowanych i ciągnionych 190, ditto w sztabach walcowanych i ciągnionych 194, nikiel czysty 98—99 proc, 350, antymon Regulus 86—91.

Londyn, 22. 8. (U.) Not. metali w Ł za tonę. Miedź: Standard per kasa $62^{3}/_{8}$ — $62^{7}/_{16}$, na 3 mies. $62^{13}/_{16}$ — $62^{7}/_{8}$, Settl. $62^{3}/_{8}$ Elektrolyt 68¾ — 69¼, best selected 65 — 66¼, Elektrowirebars 69¼, Cyna: Standard per kasa 211½ — 211¾, na 3 mies. 208 — 208¼, Settl. 211½, Banca (obr. nieof.) 218½, Staits (obr. nieof.) 214½, Ołów: zagran. dost. natychm. $21^{7}/_{8}$ dalsze term. $21^{13}/_{16}$, Settl. $21^{7}/_{8}$, Cynk: zwykły dost. natychm. $24^{5}/_{16}$, termin. ½ Settl. $24^{3}/_{8}$, Rtęć (not. nieof.) 23 — 23½, Wolfram (not. nieof.) $15^{7}/_{8}$.

Nowy Jork, 21. 8. Notowania metali w cts za lb. Miedź lake loco 14.80, elektrolyt loco 14.75. — — f. a. s. Nowy Jork 14.80, — na 3 mies. 14.80, — Casting Refinery loco f. o. b. N. Jork 14.35, — cif Hamburg 15, Cyna N. Jork, Straits loco 47¾, — na 3 mies. 46¾, Ołów N. Jork loco 6.20, — East St. Lois loco 6, Cynk East St. Louis loco 6.25, Aluminium 98 — 99 proc. loco (w centach za funt ang.) 24¼, Nikiel w sztabach loco 35, Blacha biała fob. Pittsburg 5¼ dol.

METALE SZLACHETNE.

Berlin, 22. 8. Srebro ca 900 w sztabach 80.5 — 82 za kg Złoto w woln. obrot. 2.80 — 2.82 za gram, Platyna w woln. obrot. 9.5 — 11 za gram.

Londyn, 20. 8. Srebro $27^{3}/_{16}$, srebro na dostawę $27^{5}/_{16}$ d za 1 uncję.

MEBLE ŻELAZNE.

Konjunktura na rynku mebli żelaznych jest bardzo pomyślna, konsumcja bowiem z roku na rok wzrasta. Sezon jesienno-zimowy w r. ubiegłym, oraz sezon wiosenny w roku bieżącym były w tej branży bardzo dobre. Kupcy-hurtownicy wysprzedawszy swe zapasy, dali w pierwszych kilku miesiącach br. wielkie zamówienia. Znaczne zakupy zrobiły zdrojowiska krajowe, które w r. b. rozszerzyły się, pozatem sanatorja (łóżka żelazne), restauracje i kawiarnie sezonowe itp. Wielkie zlecenie dał również wytwórniom Zarząd Powszechnej Wystawy Krajowej, poza tem ze względu na Wystawę zaczynają już dawać zamówienia różne przedsiębiorstwa poznańskie. Fabrykanci liczą bardzo na ożywienie ruchu budowlanego, który przyczyniłby się bezpośrednio do dalszego wzrostu produkcji w przemyśle mebli żelaznych. Ceny podniesione były w ostatnich miesiącach od 6—10 proc. wskutek podrożenia cen robocizny i surowców. Między poszczególnymi producentami, oraz kupcami tej branży, panuje ostra konkurencja. Warunki sprzedaży w wytwórniach — kredyt wekslowy od 3—6 miesięcy. Wypłacalność dobra. Konkurencja mebli zagranicznych, zwłaszcza wobec waloryzacji ceł, jest mała.

Nasze meble żelazne wywozimy do niektórych krajów bałtyckich, oraz do Persji i Mandżurji. Odbiorcy zagraniczni płacą przeważnie 50 proc. gotówką, na resztę zaś otrzymują kredyt od 6—8 miesięcy.

OKUCIA ŻELAZNE.

Na rynku okuć żelaznych ruch słaby. Nadzieje na ruch budowlany zawiodły, gdyż rozpoczął się on bardzo późno, wobec czego roboty ostateczne, przy których potrzebne są okucia, wykonane będą zapewne w wielu wypadkach dopiero w roku przyszłym. Hurtownicy żądają od detalistów przy sprzedaży zaledwie 10 do 20 proc. gotówką, a resztę pokrycia w wekslach z terminem do 3 miesięcy. Wypłacalność narazie jest dobra. Notują m. in. w hurcie: okucia okienne i drzwiowe 3 calowe 60 gr., 4 calowe 65 gr., 4 i pół calowe 1.15 zł. Ceny rozumieć należy za peczek z 4 szt. Zamki skrzynkowe za sztukę 4 × 4 — 3.25 zł., 4 × 5 — 5.90 zł., 4 i pół × 5 — 6.30 zł. Zamki wpuszczane w oprawie drewnianej 1.25 zł. za komplet, klamki mosiężne 310 zł., narożniki 1.25 zł. za kg., okucia polskie nr. 5 — 1.50 zł. za paczkę.

PRZEMYSŁ CERAMICZNY.

Wszystkie cegielnie w liczbie około 110, licząc tylko parowe o rocznej produkcji wyżej 1 miljona, są uruchomione, przeważnie jednak dopiero od 15 kwietnia wydając na rynek materjał z końcem maja. Szereg zakładów zdołał zmodernizować swoje fabryki przez sztuczne suszarnie, automatyczne urządzenia, piece itp. Ogólna produkcja przez to znacznie się podnosi. Ujemnym objawem jest to, że sprowadzenie nowoczesnych maszyn ceramicznych z Niemiec, gdzie się je wytwarza w najlepszej jakości, związane jest z wielkiemi trudnościami i kosztami, co produkcję podraża. Pewna firma zapłaciła np. za 1 wagon aparatów około 18 000 zł cła i kosztów.

Pod koniec drugiego kwartału r. b. stwierdzić można było pewne obniżenie się cegły i udzielenie dogodniejszych warunków płatności ze strony producentów. Zapotrzebowanie na cegłę jest w zupełności pokryte, niektóre cegielnie już odczuwają trudności zbytu. To też ceny, które były ustalone, tj. na cegłę iłową: 70 zł., tonówkę — 85 zł. za 1000 sztuk obniżyły się, wahając się: pierwsze od 65—70 zł, drugie od 75—85 zł. Szczególnie mniejsze cegielnie bardziej odległe od kolei, nie mają zbytu i obniżają cenę. W ostatnich czasach panuje brak gotówki, co producenci tłumaczą w części nierównomiernem zasileniem przemysłu budowlanego kredytami ze strony Banku Gospodarstwa Krajowego, który od czasu do czasu wstrzymuje przyrzeczone kredyty budowlane. Pożądanem byłoby, by Bank Gospodarstwa Krajowego ułatwieniami w sprawie kredytów budowlanych wzmocnił zaufanie budujących, od których działalności przemysł ceramiczny jest ściśle zależny. Ujemnym objawem jest nadal import sączków z Czech przez nasze spółki melioracyjne, głównie krajowe towarzystwo melioracyjne, co niekorzystnie wpływa na bilans handlowy.

ZŁOTY W DNIU 22 SIERPNIA 1928 R.

Gdańsk przekaz 57.72—57.86, gotówka 57.73—57.86, Londyn przekaz 43.30, Zurych przekaz 58.20, Ryga przekaz 58.65, Berlin przekaz na Warszawę 46.95—47.15, gotówka: grube 46.875—47.275, Zurych przekaz 58.20, Bukareszt przekaz 1812, N. Jork przekaz 11.25, Medjolan przekaz 214.50.

◆ PRZETARGI ◆ SUBMISJE ◆ LICYTACJE ◆

Dyrekcja Powszechnej Wystawy Krajowej ogłasza niniejszem

PRZETARG

na roboty malarskie, szklarskie, tapicerskie.

Oferty należy złożyć w Dyr. P. W. K., ul. Grunwaldzka 22, Wydział Budowlany, do dnia 1. 9. 28 r., godzina 10-ta.

W ofercie należy podać cenę jednostkową za 1 m² I pomalowania 1×, 2× i 3×;

a) farbą olejną z pogruntowaniem. 1. z materjałem, 2. bez materjału;

b) farbą klejową 1 × i 2 × (na wysokościach od 5 m. do 10 m. i do 15 m.). 1. z materjałem, 2. bez materjału;

c) malowanie okien za 1 m² jak punkt a);

d) malowanie juty 1 × i 2 × farbą klejową, olejną: 1. z materjałem szkłem 2 mm. i 3 mm. śląskiem, 2. bez materjału.

II. Oszklenia okien z kitowaniem: 1. z materjałem szkłem 2 mm. i 3 mm. śląskiem, 2. bez materjału.

III. Przybicie i zeszycie juty za 1 m² bez materjału na wysokościach 5 m., 10 m. i 15 metrów.

PRZETARG.

Fundusz Kwaterunku Wojskowego ogłasza przetarg nieograniczony **na budowę domu podoficerskiego** przy ul. Grunwaldzkiej w Bielsku Cieszyńskim.

Termin składania i otwarcia ofert dnia 30 sierpnia (czwartek) 1928 r. godz. 12-ta.

Roboty zostaną oddane za sumę stałą przez cały czas budowy.

Plany, kosztorysy i warunki szczegółowe można otrzymać w kancelarji F. K. W., Warszawa, Żolibórz Oficerski, ul. Śmiała 31.

Małopolskie Towarzystwo Rolnicze we Lwowie, ul. Kopernika 20, ogłasza niniejszem

KONKURS

na posady: a) instruktorów rolniczych i b) instruktorów hodowlanych.

Ubiegający się o posady pod a) i b) winni przedłożyć: 1. odpis metryki chrztu, 2. własnoręczny życiorys, 3. odpisy świadectw z ukończonych wyższych lub średnich studjów rolniczych i odbytych praktyk rolniczych.

Nadto kandydaci na posady pod b) winni przedłożyć odpisy świadectw odbytej praktyki budowlanej. Wynagrodzenie miesięczne od 290—330 zł, zależnie od kwalifikacyj, nadto przy wyjazdach służbowych zwrot kosztów podróży, oraz djeta.

Posady do objęcia od września br. Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi. Załączników nie zwraca się.

Sekretarz: **Dr. M. Gubrynowicz.**
V. Prezes: **Łuszczewski** m. p.

PRZETARG.

Komitet Budowy Laboratorjum Maszynowego Politechniki Lwowskiej ogłasza przetarg publiczny **na wykonanie belek** toru suwnicy w hali maszyn Laboratorjum Masz. P. L. ul. Ujejskiego l. 5. Termin otwarcia ofert naznacza się na dzień 15 września 1928, godz. 12. Plany i podkłady są do nabycia za opłatą 15 zł od egz. w kierownictwie robót instalacyjn. — gmach Laboratorjum Maszynowego, ul. Ujejskiego 5, I p. drzwi 57, od 10 do 11, gdzie też udziela się informacyj.

Przewodniczący Komitetu:
Prof. Edward T. Geisler m. p.

PRZETARG.

Komitet Budowy gmachu dla Urzędu Pocztowo-Telegraficznego Radom I. ogłasza niniejszem publiczny przetarg nieograniczony **na wykonanie robót budowlanych** przy budowie gmachu dla Central Telefonicznych, jako pierwszej serji robót budowy głównego Urzędu Pocztowego Radom I.

Oferty winny być składane w kopertach zalakowanych z napisem „Na budowę gmachu dla Urzędu Pocztowo-Telegraficznego Radom I." w biurze Komitetu Budowy, w Lublinie, ul. Szopena nr. 9, pokój nr. 24, do dnia 7-go września 1928 r., godz. 12.

Plan budowy mogą przeglądać oferenci w biurze Komitetu Budowy w Lublinie, ul. Szopena nr. 9, pokój nr. 24, gdzie również są do otrzymania warunki ogólne, techniczne i ślepe kosztorysy.

Komitet zastrzega sobie prawo dowolnego wyboru oferty bez względu na oferowaną cenę, oraz unieważnienia przetargu.

Przewodn. Komitetu: (—) **Inż. Kaniowski.**

OGŁOSZENIE.

Wydział Zasobów Dyrekcji Kolei Państwowych w Wilnie ogłasza na dzień 7-go września r. b. przetarg publiczny pisemny na dostawę w ciągu okresu rocznego do użytku Dyrekcji nitów żelaznych kotłowych i przedmiotów fajansowych.

Warunki przetargu oraz ilości, podlegające dostarczeniu wyżej wymienionych nitów i przedmiotów są do przejrzenia w dziale zakupów Wydziału Zasobów Dyrekcji w Wilnie, przy ul. Słowackiego nr. 2, III piętro, pokój nr. 40.

Informacyj udziela się w dnie urzędowe od godziny 13. do 14.

KONKURS.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Siedlcach podaje do wiadomości, iż dnia 27-go sierpnia 1928 roku w lokalu Dyrekcji w Siedlcach, ul. Florjańska nr. 10, o godzinie 12-ej w południe odbędzie się rozprawa ofertowa na oddanie w dzierżawę tartaku państwowego w Morgownikach, położonego w nadleśnictwie Nowogród, w powiecie Kolneńskim.

Tartak ten Dyrekcja zamierza wydzierżawić na okres dwuletni bez przydziału drewna, za opłatą tenuty dzierżawnej w wysokości osiągniętej w drodze konkursu poczynając od wywoławczej tenuty rocznej, stanowiącej równowartość 310½ m³ drewna użytkowego grubszego, sosnowego na pniu, o średnicy od 31 do 40 cm., mierzonej w połowie długości, ocenionego według cen taksy zasadniczej, obowiązującej na terenie Dyrekcji Lasów Państwowych w Siedlcach w dniu płatności w I (pierwszej) klasie wartościowej.

Wspomniany tartak można obejrzeć na miejscu, po uprzedniem zgłoszeniu się w Urzędzie Nadleśnictwa Nowogród (osada Jednaczewo, od st. kol. Łomża 3 klm.). Oferty w kopertach zakrytych winny być złożone na ręce przewodniczącego Komisji przed rozpoczęciem rozprawy, warunki przeprowadzenia rozprawy ofertowej i projektu umowy są do przejrzenia w Dyrekcji w godzinach urzędowych.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Siedlcach.

Powiatowa Kasa Chorych w Obornikach ogłasza

PRZETARG

na dostawę: 1. 180 000 kg. cementu, 2. 15 000 kg. dźwigarów, profili N. P. 18—28.

Ceny rozumieją się loco stacja wyładowcza Oborniki. — Oferty w zapieczętowanych kopertach należy składać do dnia 28 sierpnia 1928 roku.

Wł. Żakowski, komisarz rządowy.

LICYTACJA.

używanych maszyn rolniczych odbędzie się w środę, dnia 29. 8. o godzinie 10 przed południem w Maj. Ujazd, powiat Śmigiel, stacja kolejowa Ujazd i Grodzisk, Wlkp.

Sprzedane będą: młocarnia parowa 60" Lanza, lokomobila Marshall'a, lokomobila Wolfa, elewator do słomy, duży trier, śrutownik na parę Bergmanna.

Zarząd Majętności Ujazd.

OGŁOSZENIE LICYTACJI.

Celem sprzedaży około 225 m³ drzewa materjałowego jodłowego w lesie gminnym w Wierchomli Wielkiej w części lasu „Izwor", oddz. 5 b, e, f, rozpisuje się publiczną licytację zapomocą ofert pisemnych na dzień 28 sierpnia 1928 r.

Cena wywoławcza 20 zł za 1 m³ drzewa na pniu, bez względu na jakość i grubość drzewa.

Główne warunki licytacji. Oferty pisemne należy wnosić do Wydziału Tymczasowego Zarządu Powiatu w Nowym Sączu do dnia 28 sierpnia 1928 r., godziny 11 przed południem.

Otwarcie ofert pisemnych nastąpi w dniu 28 sierpnia 1928 o godzinie 12 w południe w kancelarji Tymczasowego Wydz. Pow. w Nowym Sączu. Interesowani mogą być przy tem obecni.

Sekretarz: w. z. (—) **Świrski** w. r.
Komisarz rządowy: (—) **Dr. Typrowicz** w. r.

„R. Met.“

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:

CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 130 zł, ½ str. 75 zł, ¼ str. 45 zł, 1/8 str. 25 zł, 1/16 str. 15 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III str. 30% dopłaty. — Artykuły opisowe z dopłatą 100%. — Dostarczenie kliszy autotypij z wyraźnych fotografij po 14 groszy za cm². W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobnej taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.